

ERSTE BANK A.D. PODGORICA

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU
KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN
31. DECEMBRA 2019. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

Strana

Izveštaj nezavisnog revizora

Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

Izveštaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

Bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine

Izveštaj o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

Izveštaj o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

Napomene uz finansijske izvještaje

8 - 59

Prilog: Godišnji izvještaj menadžmenta

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionaru Erste bank a.d. Podgorica

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije Erste Bank a.d. Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) na dan 31. decembra 2019. godine, i njene finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu završenu na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Centralne Banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Predmet revizije

Finansijski izvještaji Banke uključuju:

- bilans uspjeha za godinu završenu na dan 31. decembra 2019. godine;
- izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu za godinu završenu na dan 31. decembra 2019. godine;
- bilans stanja sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine;
- izvještaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan;
- izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu završenu na taj dan; i
- napomene uz finansijske izvještaje, koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tom regulativom su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Nezavisnost

Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe izdatim od strane Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori. Ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore.

Naš pristup reviziji

Pregled

Materijalnost	<ul style="list-style-type: none">Materijalnost Banke: 672 hiljade evra (u daljem tekstu „EUR“), što predstavlja 5% Operativnog profita.
Ključna revizijska pitanja	<ul style="list-style-type: none">Procjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata

Pri koncipiranju revizije utvrdili smo nivo materijalnosti i procijenili rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izvještajima. Posebnu pažnju posvetili smo slučajevima koji predviđaju subjektivnu procjenu rukovodstva, kao što su npr. materijalno značajne računovodstvene procjene koje uključuju utvrđivanje pretpostavki i uzimanje u obzir neizvjesnih budućih događaja od strane rukovodstva. Kao i kod svake revizije, pažnju smo posvetili riziku od zaobilaženja interne kontrole od strane rukovodstva, što između ostalog uključuje, razmatranje da li postoje dokazi o pristrasnosti koji predstavljaju rizik od postojanja materijalno značajnih grešaka nastalih uslijed pronevjere.

Prilagodili smo obim revizije sa ciljem da obezbijedimo primjenu dovoljnih postupaka za potrebe izražavanja mišljenja o finansijskim izvještajima, uzetim u cjelini, pri čemu smo vodili računa o strukturi Banke, računovodstvenim procesima i sistemima kontrola, kao i sektoru privrede u kome Banka posluje.

Materijalnost

Na obim naše revizije uticala je primjena nivoa materijalnosti. Revizija je koncipirana na način da se stekne razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed pronevjere ili greške. Pogrešni iskazi se smatraju materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Na osnovu našeg profesionalnog prosuđivanja, definisali smo određene kvantitativne kriterijume materijalnosti, uključujući i nivo materijalnosti za finansijske izvještaje, uzete u cjelini, kao što je prikazano u tabeli niže. Pomenuto nam je, uz kvalitativne faktore, pomoglo da definišemo obim revizijskog angažovanja, kao i prirodu, vremenski okvir i opseg revizijskih postupaka, kao i da izvršimo procjenu efekata pogrešnih iskaza, ukoliko postoje, pojedinačno ili zbirno, na finansijske izvještaje, uzete u cjelini.

Nivo materijalnosti	EUR 672 hiljade
Kako smo odredili materijalnost	5% Operativnog profita
Obrazloženje za primijenjenu osnovu za određivanje materijalnosti	Kao osnovu za utvrđivanje materijalnosti koristili smo Operativni profit jer u finansijskim izvještajima predstavlja dobit pre oporezivanja koja je, prema našem mišljenju, mjerilo prema kojem korisnici i akcionar uobičajeno odmjeravaju uspješnost Banke, a ujedno se radi i o opšte prihvaćenom mjerilu. Za stopu od 5% smo se opredijelili jer smatramo da je unutar prihvatljivih kvantitativnih kriterijuma za navedenu osnovu.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja

Procjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata

Na dan 31. decembra 2019. godine, Banka je iskazala ispravku vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata u iznosu od EUR 17,594 hiljade.

MSFI-evi zahtijevaju od rukovodstva da donosi prosuđivanja o budućnosti te su razne stavke u finansijskim izvještajima podložne neizvjesnosti procjene. Procjene potrebne za ispravku vrijednosti kredita i potraživanja od komitenata predstavljaju najznačajnije procjene za Banku. Identifikacija kredita koji postaju problematični, ocjena značajnog povećanja kreditnog rizika, predviđanja budućih novčanih tokova, uključivanje informacija o budućim kretanjima i utvrđivanje očekivanog kreditnog gubitka za kredite komitentima su sami po sebi neizvjesni.

Ispravka vrijednosti kredita u fazi obezvrjeđenja 1 računa se na kolektivnoj osnovi kao dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubitak. Ukoliko je nastalo značajno povećanje kreditnog rizika, ispravka vrijednosti računa se kao očekivani kreditni gubitak tokom vijeka trajanja. Za kredite kod kojih je nastupilo neizvršenje obaveza, a koji se ne smatraju pojedinačno značajnim, ispravka vrijednosti se takođe računa na kolektivnoj osnovi.

Za pojedinačno značajne kredite kod kojih je nastupilo neizvršenje obaveza, ispravka vrijednosti se računa na pojedinačnoj osnovi. Ove ispravke vrijednosti se računaju uzimajući u obzir moguća scenarija, očekivane novčane tokove kao i očekivane prilive od realizacije sredstava obezbjeđenja (gdje je primjenjivo).

Usredsredili smo se na ovu oblast tokom revizije imajući u vidu značajnost iznosa iskazanih u finansijskim izvještajima, kao i zbog prirode prosuđivanja i pretpostavki koje je rukovodstvo moralo napraviti.

Kako smo pristupili ključnim revizijskim pitanjima

Naš revizorski pristup bio je sljedeći:

- Ažurirali smo naše razumijevanje metodologije Banke za obračun očekivanog kreditnog gubitka i ocijenili da li je u saglasnosti sa zahtjevima MSFI 9.
- Angažovali smo specijaliste za kreditni rizik za potrebe pregleda metodologije, testiranja pojedinačnih komponenti MSFI 9 metodologije, razumijevanje podataka korišćenih pri izradi modela i ocjenu njihovog kvaliteta i prikladnosti.
- Ocijenili smo kontrolne aktivnosti u upravljanju kreditnim rizikom i procesu odobravanja kredita, i testirali kontrole koje smo za naše potrebe smatrali ključnim, posebno u pogledu odobravanja kredita i kontinuiranog praćenja.
- Ocijenili smo i testirali ključne kontrole u oblasti određivanja rejtinga klijenata i procjene vrijednosti sredstava obezbjeđenja.
- Ocijenili smo proces uključivanja informacija o budućim kretanjima u procjene.
- Ocijenili smo da li su ključne komponente obračuna očekivanog kreditnog gubitka ispravno ugrađene u modele pregledavanjem algoritama sistema u mjeri koju smo smatrali potrebnom.
- Testirali smo, na bazi uzorka, ispravnost alokacije u pojedinim fazama obezvrjeđenja u skladu sa relevantnim politikama i kriterijumima.
- Testirali smo, na bazi uzorka, adekvatnost pojedinačnih ispravki vrijednosti, ocjenjujući predviđena scenarija i procijenjene očekivane novčane tokove.

Ostale informacije

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izvještaj menadžmenta (koji ne uključuju finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima).

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se pruža uvjeravanje o njima.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije navedene gore, i pri tome razmotrimo da li postoji materijalna nedosljednost između njih i finansijskih izvještaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja. Ako, na osnovu rada koji smo obavili, zaključimo da postoji materijalno pogrešno iskazivanje ostalih informacija, od nas se zahtijeva da tu činjenicu saopštimo u izvještaju. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale bilo usljed pronevjere ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Banke.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed pronevjere ili greške, i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze, ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed pronevjere ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije koju obavljamo u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed pronevjere ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat pronevjere je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što pronevjera može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Banke.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.

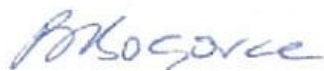
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključak o tome da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije, značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

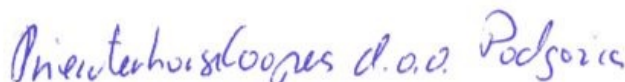
Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ovlašćeni revizor koji je angažovan kao ključni revizorski partner na projektu revizije, nakon koje revizor izdaje Izvještaj nezavisnog revizora je Biljana Bogovac.

Biljana Bogovac
Ovlašćeni revizor

PricewaterhouseCoopers d.o.o., Podgorica

Podgorica, 24. mart 2020. godine

BILANS USPJEHA OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2019. GODINE

U 000 EUR	Napomena	2019.	2018.
Prihodi od kamata i slični prihodi		25,643	23,661
Rashodi od kamata i slični rashodi		(2,181)	(2,426)
NETO PRIHODI OD KAMATA	5	23,462	21,235
Prihodi od naknada i provizija		7,393	6,516
Rashodi naknada i provizija		(3,801)	(3,414)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	6	3,592	3,102
Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		153	1,870
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu		457	599
Neto gubici od kursnih razlika		(7)	(20)
Neto gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(34)	(38)
Ostali prihodi	12	1,084	992
Troškovi zaposlenih	9	(8,261)	(7,925)
Opšti i administrativni troškovi	10	(5,424)	(5,230)
Troškovi amortizacije	11	(1,425)	(1,397)
Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	7	126	(408)
Troškovi rezervisanja	8	(7)	20
Ostali rashodi		(271)	(1,486)
OPERATIVNI PROFIT		13,445	11,314
Porez na dobit	13	(1,175)	(1,082)
NETO PROFIT		12,270	10,232
Zarada po akciji / u EUR	32	2,298	1,917

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 24. mart 2020. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Buklić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2019. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2019.	2018.
Neto profit		12,270	10,232
Ukupni ostali rezultat			
Pozitivni efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		3,304	280
Aktuarski dobiti/(gubici) od dugoročnih naknada zaposlenima		(47)	24
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultata		(319)	(2)
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu		2,938	302
UKUPAN OSTALI REZULTAT		15,208	10,534

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 24. mart 2020. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukic
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Bukilic
Direktor Sektora finansija i računovodstva

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2019. GODINE

u 000 EUR	Napomena	31.12.2019.	31.12.2018.
SREDSTVA			
Novčana sred. i rač. depozita kod central. banaka	14	67,795	80,113
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		455,734	371,904
Kredit i potraživanja od banaka	15	45,561	16,454
Kredit i potraživanja od kljenata	16	385,757	320,842
Hartije od vrijednosti	18	23,856	34,067
Ostala finansijska sredstva		560	541
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		66,718	53,246
Hartije od vrijednosti	17	66,718	53,246
Investicione nekretnine/nepokretnosti		150	166
Nekretnine, postrojenja i oprema	19	10,437	10,205
Nematerijalna sredstva	20	2,245	2,259
Ostala poslovna potraživanja	21	1,993	2,450
UKUPNA AKTIVA		605,072	520,343
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		499,189	431,942
Depoziti banaka i centralnih banaka		1,502	929
Depoziti kljenata	22	373,468	342,089
Kredit banaka i centralnih banaka	23	93,634	75,330
Kredit kljenata koji nijesu banke	23	30,585	13,594
Rezerve	24	1,600	1,993
Tekuće poreske obaveze		1,217	1,109
Odložene poreske obaveze	13	615	273
Ostale obaveze	25	11,566	9,350
UKUPNE OBAVEZE		514,187	444,667
KAPITAL			
	26		
Akcijski kapital		5,339	5,339
Emisione premije		1,571	1,571
Neraspoređena dobit		66,926	56,693
Dobit tekuće godine		12,270	10,232
Ostale rezerve		4,779	1,841
UKUPAN KAPITAL		90,885	75,676
UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL		605,072	520,343

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 24. mart 2020. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Ivršni direktor

Kristina Buklić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2019. GODINE

	2019.	2018.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	26,219	23,324
Odlivi po osnovu kamata i sličnih rashoda	(2,244)	(2,960)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	7,195	7,380
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(4,100)	(3,413)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova dobavljača	(13,609)	(13,085)
Povećanje kredita i ostale aktive	(67,260)	(22,758)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	33,655	(12,417)
Plaćeni porezi	(1,043)	(819)
Ostale obaveze	(22)	(645)
Neto odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(21,209)	(25,393)
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:		
Kupovina nekretnina i opreme	(780)	(450)
Kupovina nematerijalne imovine	(667)	(799)
Kupovina državnih zapisa	91	2,328
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	170	120
Neto prilivi iz aktivnosti investiranja	(1,186)	1,199
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:		
Povećanje pozajmljenih sredstava	35,574	32,976
Neto prilivi iz aktivnosti finansiranja	35,574	32,976
Efekti kursnih razlika	450	484
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata	13,629	9,266
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	71,860	62,594
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	85,489	71,860

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 24. mart 2020. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukčić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivaštinović
Izvršni direktor

Kristina Buklić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2019. GODINE

u 000 EUR	Akcijski kapital	Emisione premije	Neraspoređena dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2018. godine	5,339	1,571	55,227	3,006	65,143
Prenos rezervi za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	-	-	1,467	(1,467)	-
Ukupan ostali rezultat	-	-	-	302	302
Dobit tekuće godine	-	-	10,232	-	10,232
Stanje, 31. decembra 2018. godine	5,339	1,571	66,926	1,841	75,677
Ukupan ostali rezultat	-	-	-	2,938	2,938
Dobit tekuće godine	-	-	12,270	-	12,270
Stanje, 31. decembra 2019. godine	5,339	1,571	79,196	4,779	90,885

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 24. mart 2020 godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Glavni izvršni direktor

Damir Ivadinović
Izvršni direktor

Kristina Bukilić
Direktor Sektora finansija i računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

1. kastodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
2. poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
3. poslovi brokera, dilera i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Boljevića 2A, Podgorica.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i sedamnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju, Kolašinu i Tivtu.

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka ima 282 zaposlena radnika (31. decembra 2018. godine: 280 zaposlena radnika).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1 Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list RCG”, br. 052/16 od 09.08.2018), odnosno na osnovu Odluke o neposrednoj primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS”) u Crnoj Gori („Sl. list CG”, br. 69/2002) i u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore relevantnom za finansijsko izvještavanje banaka.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI) objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (sa izuzetkom MSFI 7), kao i MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine, a koji obuhvataju samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Finansijski izvještaji prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za banke, mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 30. novembra 2017. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2019. godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 15/12, 18/13, 24/18) utvrđen je sadržaj finansijskih izvještaja banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja Centralnoj banci Crne Gore.

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu da imaju na prezentaciju finansijskih izvještaja Banke, priloženi finansijski izvještaji se ne mogu smatrati finansijskim izvještajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

2.2 Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji prezentovani su u eurima (EUR), koji predstavljaju zvaničnu valutu u Crnoj Gori i izvještajnu valutu Banke. Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.3 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su navedene u napomeni 4.

2.4 Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5 Kontinuitet poslovanja

Menadžment Banke je izvršio procjenu mogućnosti Banke da nastavi poslovanje i zadovoljen je uslov da Banka ima resurse da nastavi poslovanje u doglednoj budućnosti. Nadalje, menadžment nije svjestan bilo koje materijalne neizvjesnosti koja može uzrokovati sumnju Bančine mogućnosti kontinuiteta poslovanja. Dakle, finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu kontinuiteta poslovanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1 Primjena i izmjena novih MSFI/MRS

Usvojene računovodstvene politike jednake su onima iz prošle finansijske godine, osim standarda koji su stupili na snagu od 1. januara 2019. godine. Samo novi standardi i tumačenja koji su relevantni za poslovanje Banke su prikazani u nastavku:

- **MSFI 16: Lizing**

U januaru 2016. godine, IASB je izdao MSFI 16 koji je na snazi na dan ili nakon 1. januara 2019. godine. MSFI 16 zamenjuje postojeće smjernice za obračunavanje zakupa u MRS 17 Lizing, IFRIC 4 - Utvrđivanje da li ugovor sadrži zakup, SIC-15 Operativni lizing - Poticaji i SIC-27 Evaluacija supstanci transakcija koje uključuju pravni oblik zakupa.

MSFI 16 uvodi jedinstveni model obračuna lizinga za zakupce. Zakupac priznaje imovinu koja se odnosi na pravo korišćenja i predstavlja njeno pravo da koristi osnovnu imovinu i obavezu zakupa koja predstavlja njenu obavezu za plaćanje lizinga. Postoje izuzeci od priznavanja lizinga i to za kratkoročne ugovore o zakupu (kraće od 12 meseci) i ugovore o zakupu predmeta male vrijednosti.

Za svaki ugovor o zakupu se procjenjuje da li sadrži zakup, tj. da li ugovor nosi pravo na kontrolu korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamjenu za naknadu.

Imovina sa pravom korišćenja i obaveza zakupa priznaju se na datum početka zakupa. Imovina se početno vrednuje po nabavnoj vrijednosti i naknadno amortizuje od datuma početka do perioda zakupa. Banka će koristiti linearnu metodu amortizacije.

Obaveza za lizing se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja zakupnina koje nisu plaćene na datum početka primjene, diskontovana korišćenjem kamatne stope implicitne u zakupu ili, ako se stopa ne može lako utvrditi, stopa zaduživanja zakupca. Plaćanja po osnovu zakupa obuhvataju fiksne zakupnine, varijabilna plaćanja zakupnine koja zavise od indeksa ili stope, iznose za koje se očekuje da će biti plaćeni u okviru garancije rezidualne vrijednosti i plaćanja za zakup u opcionom periodu produženja ako je zakupac procijenio da će iskoristiti opcije i kazne za prijevremeno raskidanje ugovora ako rok zakupa odražava zakupca koji koristi opciju raskida. Nakon toga, knjigovodstveni iznos obaveze po osnovu lizinga uvećava se za kamatu po važećoj diskontnoj stopi, umanjenoj za izvršene isplate lizinga i eventualno ponovo procjenjuje u skladu sa izmenom lizinga.

Računovodstvo zakupodavca ostaje slično važećem standardu MRS 17, tj. zakupodavac nastavlja klasifikovati lizing kao finansijski ili operativni lizing.

Centralna Banka Crne Gore je Obavještenjem broj 03-105-1/2019 od 9.01.2019. odložila primjenu MSFI 16 do 1.1.2020. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.1. Primjena i izmjena novih MSFI/MRS (nastavak)**

Banka je izvršila procjenu uticaja primjene MSFI 16 na osnovu pregleda važećih ugovora na dan 01. januar 2020. godine. Banka će preći na MSFI 16 koristeći modifikovani retrospektivni pristup u skladu sa MSFI 16.C5 (b) pri čemu uporedne informacije neće biti prepravljene. Za zakupe koji su ranije klasifikovani kao operativni lizing, diskontna stopa će biti inkrementalna stopa zaduživanja zakupca odnosno stopa kapitalizacije koja se utvrđuje na datum prve primjene. Svi ugovori koji su prethodno identifikovani kao zakupi primjenjujući MRS 17 i IFRIC 4 biće preneti MSFI 16. Banka neće primjeniti MSFI 16 na bilo kakve ugovore o nematerijalnim sredstvima. Banka će koristiti izuzeće za kratkoročne zakupe i zakupe male vrijednosti, pri čemu se pravo na korišćenje imovine ne priznaje.

Efekat primjene MSFI 16 na dan 01. januar 2020. prikazan je u sledećoj tabeli:

U 000 EUR	01 januar 2020.
Imovina sa pravom korišćenja	1,377
Ostala sredstva	(239)
Obaveza za lizing	(1,128)

Imovina sa pravom korišćenja će prilikom prve primjene MSFI 16 biti jednaka obavezama za lizing uvećana za iznos unpared plaćenih troškova zakupa. Iznos lizing obaveza koji će biti priznati pod 01.01.2020. godine, iznosiće EUR 1,128 hiljada u kom iznosu će se povećati i bilansna suma Banke, posmatrano u neto iznosu. Kao rezultat navedenog, Banka neće obračunati bilo kakav uticaj na kapital prilikom inicijalne primjene MSFI 16.

3.2. Priznavanje prihoda i rashoda**3.2.1 Kamata**

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha uz primjenu metode efektivne kamatne stope. Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovornih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcije i svih drugih premija ili popusta.

3.2.2 Naknade i provizije

Prihodi i rashodi naknada i provizija su po osnovu finansijskih usluga koje pruža i dobija Banka, a uključuju usluge platnog prometa i druge bankarske usluge. Ostale naknade i provizije uglavnom se odnose na transakcije i naknade za usluge, koje su priznate u bilansu uspjeha, kao što su usluge koje se pružaju ili primaju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

3.2.3 Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu

Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu uključuju dobitke i gubitke od devizne razmjene.

3.2.4 Troškovi operativnog lizinga

Banka je u operativnom lizingu kao zakupoprimac. Plaćanja po osnovu operativnih zakupa iskazuju se u bilansu uspjeha na ravnomjernoj osnovi tokom trajanja zakupa.

3.2.5 Porez na dobit i ostali porezi

Trošak poreza se sastoji od tekućeg i odloženog poreza. Trošak poreza se priznaje u bilansu uspjeha, osim kada se odnosi na stavke priznate direktno u kapital, koji je u tom slučaju priznat u kapitalu.

3.2.6 Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.2.7 Odloženi porez

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti

3.3.1. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji dovodi do povećanja finansijskih sredstava jedne ugovorene strane i finansijske obaveze ili instrumenta kapitala druge ugovorne strane. U skladu sa MSFI 9, sva finansijska sredstva i obaveze - koji takođe uključuju i derivativne finansijske instrumente - moraju se priznati u bilansu stanja i mjeriti u skladu sa svojim dodijeljenim kategorijama.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.1. Metode mjerenja finansijskih instrumenata

Postoje dvije primarne metode mjerenja finansijskih sredstava i obaveza.

i. Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza mjeri početnim priznavanjem minus otplata glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metod efektivne kamatne stope za razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospjeća. Za finansijska sredstva iznos se usklađuje za bilo koje gubitke po osnovu obezvrjeđenja.

Efektivna kamatna stopa (EKS) je stopa koja diskontuje procijenjene buduće tokove novca kroz očekivani životni vijek finansijskog sredstva ili finansijske obaveze na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (tj. amortizovani trošak prije prilagođavanja za bilo koji gubitak po osnovu obezvrjeđenja) ili amortiziranog troška finansijske obaveze. Procijenjeni novčani tokovi uzimaju u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali zanemaruju očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje transakcijske troškove, naknade za izdavanje koje su sastavni dio EKS-a i sve ostale premije i diskonte.

Za kupljena ili originalno kreditno obezvrjeđena finansijska sredstva („POCI“, vidjeti dio „Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata po MSFI 9“), koristi se kreditno podešena EKS. To je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće novčane tokove koji uzimaju u obzir očekivane kreditne gubitke po amortizovanoj vrijednosti finansijskog sredstva.

EKS se koristi za priznavanje prihoda i rashoda od kamata. Prihod od kamata se obračunava na sljedeći način:

- EKS primjenjena na bruto knjigovodstvenu vrijednost za finansijska sredstva koja nisu kreditno obezvrjeđena (Stage 1 i Stage 2, vidjeti dio „Obezvrjeđenje finansijskih instrumenata“);
- EKS primjenjena na amortizovani trošak za finansijska sredstva koja su kreditno obezvrjeđena (Stage 3, vidjeti „Obezvrjeđenje finansijskih instrumenata“); i
- Kreditno podešena EKS se primjenjuje na amortizovani trošak za finansijsku imovinu POCI.

Rashod od kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske obaveze.

ii. Fer vrijednost

Fer vrijednost je cijena koja bi bila primljena ako bi se sredstvo prodalo ili platilo ako bi se obaveza prenijela urednom transakcijom između učesnika na tržištu na datum mjerenja. Ova definicija se primjenjuje i na mjerenje fer vrijednosti nefinansijskih sredstava i obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.3. Početno priznavanje i mjerenje

i. Početno priznavanje

Finansijski instrumenti se početno priznaju kada Banka postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne (spot) kupovine i prodaje finansijskih sredstava priznaju se na datum namirenja, tj. na datum kada je sredstvo isporučeno.

ii. Početno mjerenje

Finansijski instrumenti se početno mjere po fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove (osim za finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, za koje se transakcijski troškovi priznaju direktno u bilansu uspjeha). U većini slučajeva, fer vrijednost prilikom početnog priznavanja jednaka je cijeni transakcije, tj. cijeni koja je prenešena da bi se proizvelo ili steklo finansijsko sredstvo ili primljenoj cijeni za izdavanje ili preuzimanje finansijske obaveze.

i. Klasifikacija i naknadno vrednovanje finansijskih sredstava u okviru MSFI 9

Prema MSFI 9, klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih sredstava zavisi od dva kriterijuma.

- i. Poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima - procjena se fokusira na to da li je finansijsko sredstvo dio portfelja u kojem se imovina drži kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi, kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i prodala sredstva, ili se drže u drugim poslovnim modelima.
- ii. Karakteristike novčanog toka finansijskih sredstava - procjena je fokusirana na to da li ugovoreni uslovi finansijskog sredstva proizilaze na određenim datumima za novčane tokove koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate („SPPI“) na preostali iznos glavnice.

Primjena ovih kriterijuma dovodi do klasifikacije finansijskih sredstava u tri kategorije mjerenja.

3.3.4.1 Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

Finansijska sredstva se mjere po amortizovanoj vrijednosti tj. trošku ako se drže u poslovnom modelu čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova i ukoliko su ti ugovorni novčani tokovi SPPI.

U bilansu stanja ova sredstva se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, tj. bruto knjigovodstvenoj vrijednosti umanjenoj za ispravak vrijednosti kreditnog gubitka. Oni su prikazani u okviru pozicije „Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti“. Novčana sredstva uključuju samo potraživanja (depozite) od centralnih banaka i kreditnih institucija koji se isplaćuju na zahtjev. Isplata po zahtjevu znači da se sredstva mogu povući sa računa u bilo koje vrijeme sa rokom isplate od jednog radnog dana ili 24h. Minimum obavezne rezerve je takođe prikazan u ovoj stavci.

Prihod od kamata na ovim sredstvima se izračunava metodom efektivne kamate i uključuje se u poziciju „Prihodi od kamata i slični prihodi“ u okviru pozicije „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Dobici ili gubici od umanjenja vrijednosti uključeni su u stavku „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Dobici i gubici nastali od prestanka priznavanja (kao što je prodaja) prikazani su pod pozicijom „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.3. Početno priznavanje i mjerenje (nastavak)

3.3.4.1 Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)

U Banci, finansijska sredstva koja se mjere po amortizovanom trošku predstavljaju najveću kategoriju mjerenja, koja uključuje većinu kreditnih poslova prema klijentima, međubankarsko kreditno poslovanje (uključujući obrnute repo transakcije), depozite kod centralnih banaka, iznose u toku poravnjanja, trgovinu i druga potraživanja.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti koje se mjere po amortizovanom trošku su zbog različitih poslovnih ciljeva (kao što su ispunjavanje internih / eksternih zahtjeva za rizik likvidnosti i efikasno plasiranje strukturnog viška likvidnosti, strateške pozicije koje su donešene od strane Odbora direktora, podsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje poslovnog prinosa). Zajednička osobina ovih finansijskih instrumenata je da njihova značajna i česta prodaja nije očekivana.

3.3.4.2 Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Dužnička finansijska sredstva se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVOCI) ukoliko su karakteristike njihovog ugovornog novčanog toka SPPI i ukoliko se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova i prodaja sredstava. U bilansu stanja, oni su uključeni kao „hartije od vrijednosti“ u okviru pozicije „Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupan ostali rezultat“.

Prihodi od kamata na ovu vrstu sredstava izračunavaju se primjenom metode efektivne kamatne stope i uključeni su u stavku „Prihodi od kamata i slični prihodi“ pod pozicijom „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Ispravak vrijednosti kreditnog gubitka ne umanjuje knjigovodstvenu vrednost ovih finansijskih sredstava u bilansu stanja, već se ispravka vrijednosti u istom iznosu kao i da je reč o finansijskim sredstvima koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti evidentira na poziciji „Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja“ u okviru Ukupnog ostalog rezultata sa suprotnim unosom gubitaka od umanjenja vrijednosti koji se priznaju kroz bilans uspjeha u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Kao rezultat, efekat priznat kroz bilans uspjeha je isti kao i kod finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti.

Razlika između fer vrijednosti po kojoj se imovina iskazuje u bilansu stanja i komponente amortizovanog troška priznaje se kao akumulirani „Ukupni ostali rezultat i“ u Izvještaju o promjenama na kapitalu. Promjena za period iskazana je kao ukupni ostali rezultat u izvještaju o Ukupnom ostalom rezultatu na poziciji „Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja“. Kada se finansijsko sredstvo prestaje priznavati, iznos koji je prethodno akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se reklasifikuje kroz bilans uspjeha i iskazuje u okviru „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Banka klasifikuje ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti mjerene po Fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVOCI). Oni su dio „held to collect and sell“ poslovnih modela. Slično dužničkim instrumentima koji se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, svrha ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti mjerene po Fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sprovodi se zbog ispunjenja različitih poslovnih ciljeva kao što su ispunjavanje zahtjeva internog / eksternog rizika likvidnosti i efektivno plasiranje viška strukturne likvidnosti, strateških pozicija koje su donešene od strane Odbora direktora, podsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje prinosa. Zajednički atribut za ulaganje u dužničke instrumente po FVOCI je da je aktivna optimizacija prinosa putem prodaje sastavni dio postizanja ciljeva. Prodaja se vrši kako bi se optimizovala pozicija likvidnosti ili ostvarila dobit ili gubitak po fer

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.3. Početno priznavanje i mjerenje (nastavak)

3.3.4.2. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (nastavak)

vrijednosti. Kao rezultat toga, poslovni ciljevi se postižu prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom hartija od vrijednosti.

Za određena ulaganja u vlasničke instrumente koji se ne drže radi trgovanja, Banka koristi opciju za njihovo mjerenje po FVOCI. Ovaj izbor se primjenjuje na strateške, značajne investicije u bankarske poslovne odnose (osim za poslove osiguranja). Dobici ili gubici po fer vrijednosti za period iskazani su u izvještaju Ukupni ostali rezultat u stavci „Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja“. Kumulativni dobiti ili gubici su uključeni pod pozicijom „Ukupni ostali rezultat“ u Izvještaju o promjenama na kapitalu. Iznos priznat u Ukupnom ostalom rezultatu se ne reklasifikuje kroz bilans uspjeha. Nakon prestanka priznavanja ulaganja u vlasničke/kapitalne instrumente u FVOCI, iznos akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se prenosi u zadržanu dobit.

3.3.4.3 Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijska sredstva čiji se ugovorni novčani tokovi ne smatraju SPPI automatski se mjere po FVPL. Novčani tokovi finansijskog sredstva se ne smatraju SPPI ukoliko imaju takve karakteristike koje se ne slažu sa kamatama koje prolaze kvantitativno testiranje koje zahtijeva MSFI 9.

Izvor mjerenja FVPL odnosi se i na finansijska sredstva koja su dio preostalih poslovnih modela, tj. koja se ne drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova niti se drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili prodaje sredstva. Za ova finansijska sredstva se generalno očekuje prodaja prije njihovog dospijeca ili se njima upravlja i njihov učinak se procjenjuje na osnovu fer vrijednosti. Takvi poslovni modeli su tipični za imovinu koja se drži radi trgovanja, imovinu čija se očekivana vrijednost prvenstveno ostvaruje kroz prodaju, kao što su ulaganja u sekjuritizacije.

Banka nije imala takvu klasifikaciju tokom i na dan 31.12.2019. godine.

3.3.5 Klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih obaveza prema MSFI 9

Finansijske obaveze se mogu klasifikovati prema kategoriji mjerenja po amortizovanoj vrijednosti ili po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3.3.5.1 Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti

Za njihovu prezentaciju u bilansu stanja koristi se pozicija „Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti“. Obaveze su dalje podijeljene na „Depoziti banaka i centralnih banaka“, „Depoziti klijenata“ i „Krediti banaka i centralnih banaka“, „Krediti klijenata koji nijesu banke“.

Nastali troškovi kamata se iskazuju u stavci „Rashodi kamata i slični rashodi“ pod „Neto prihodi od kamata“ u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.5. Klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih obaveza prema MSFI 9 (nastavak)

3.3.5.2 Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL)

Finansijske obaveze u kategoriji mjerenja FVPL sastoje se iz obaveza koje se drže radi trgovanja i one koje su označene kao FVPL.

Banka nije imala takvu klasifikaciju tokom i na dan 31.12.2019. godine.

3.3.6 Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenta u skladu sa MSFI 9

Banka priznaje gubitke po osnovu obezvrjeđenja na finansijskoj imovini dužničkog instrumenta (kredit i potraživanja i dužničke hartije od vrijednosti), osim za one koja se mjere po FVPL; potraživanja po osnovu lizinga i izloženosti vanbilansnog kreditnog rizika koji proizilaze iz finansijskih garancija i određenih kreditnih obaveza. Umanjenje vrijednosti se zasniva na očekivanim kreditnim gubicima čije mjerenje odražava:

- nepristran i vjerovatno izračunat iznos koji se određuje vrednovanjem niza mogućih ishoda;
- vremensku vrijednost novca; i
- razumne i potkrjepljujuće informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Iznos gubitka od umanjenja vrijednosti priznaje se kao rashod u Bilansu uspjeha. U svrhu mjerenja iznosa očekivanog kreditnog gubitka i priznavanja prihoda od kamata, Banka pravi razliku između tri Stage-a umanjenja vrijednosti.

1) Stage 1

Pod Nivom obezvrjeđenja 1, Banka podrazumjeva finansijske instrumente za koje nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja, kao i finansijske instrumente po početnom priznavanju (osim POCI imovine). Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu 12-mjesečnog očekivanog kreditnog gubitka. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

2) Stage 2

Finansijski instrumenti u Stage-u 2 su predmet značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja. Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu kreditnog gubitka tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (kao za Stage 1).

3) Stage 3

Finansijska sredstva u Stage-u 3 su obezvrjeđena usled kreditnih gubitaka, odnosno u statusu neizvršenja obaveza na datum izvještaja. U pogledu primjene koncepta MSFI 9 „kreditno obezvrjeđenje“, Banka je generalno usvojila pristup usklađivanja sa konceptom „default“ izloženosti. Umanjenje vrijednosti za takva sredstva se mjeri u iznosu kreditnog gubitka tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta. Prihodi od kamata se priznaju po EKS na amortizovani trošak (tj. neto knjigovodstveni iznos) finansijskog sredstva. Iz perspektive bilansa stanja, kamata se obračunava na osnovu bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava. Razlika između obračunate kamate sredstava i priznatog prihoda od kamata odražava se na kontu ispravka vrijednosti (bez uticaja na gubitak od umanjenja vrijednosti).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.6. Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenta u skladu sa MSFI 9 (nastavak)

Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, neto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva prikazanog u bilansu stanja je razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti i kumulativnog gubitka. Međutim, za finansijska sredstva mjerena po FVOCI, ispravka vrijednosti gubitka se priznaje na poziciji „Ukupni ostali rezultat“ u okviru Izvještaja o promjenama na kapitalu. Rezervisanja za gubitke po kreditnim obavezama i finansijskim garancijama prikazana su u bilansnoj stavci „Rezerve“.

Za kupljena ili stvorena finansijska sredstva koja su kreditno obezvrijeđena (POCI finansijska sredstva) kreditni gubici se obračunavaju tokom čitavog očekivanog veka trajanja finansijskog sredstva. Prilikom početnog priznavanja kreditno usklađena efektivna kamatna stope se obračunavana korišćenjem procijenjenih budućih novčanih tokova koji uključuju očekivane kreditne gubitke na datum početnog priznavanja i primjenjuje na amortizovani trošak. Kao rezultat, kreditni gubitak se ne priznaje na dan početnog priznavanja POCI finansijskog sredstva. Naknadno, samo nepovoljne promjene očekivanja nakon početnog priznavanja priznaju se kao ispravka, dok se povoljne promjene priznaju kao dobitak od umanjenja vrijednosti čime se povećava bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine POCI. POCI imovina nije predmet transfera između nivoa obezvrijeđenja bez obzira na promjenu kreditnog kvaliteta klijenta nakon početnog priznavanja POCI imovine.

Banka nije imala POCI finansijska sredstva tokom i na dan 31.12.2019. godine.

U bilansu uspjeha, gubici od umanjenja vrijednosti i dobiti na sve vrste finansijskih instrumenata su prikazani u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvrijeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

3.3.7. Otpisi

Banka otpisuje finansijsku imovinu ili njen dio kada nema razumnih očekivanja povrata dotičnih novčanih tokova. Prilikom izvršenja otpisa, bruto knjigovodstvena vrijednost sredstva se smanjuje istovremeno sa vezanim bilansom gubitka.

Banka je utvrdila kriterijume za otpis nenadoknadivih sredstava u kreditnom poslovanju. Otpis može proizaći iz mjera za odustajanje od plaćanja, pri čemu se banka ugovorno odriče dijela postojećeg bilansa kako bi pomogla klijentima da prevaziđu finansijske poteškoće i tako poboljšaju izgleda za povrat preostalog iznosa kredita (obično se to odnosi na scenarije za Corporate klijente).

U scenarijima koji nisu važili kod korporativnih klijenata, otpisi nenadoknadivih dijelova izloženosti pokreću aktivnosti izvršenja kao što su podnošenje sudskih postupaka (stečaj, likvidacija, sudski slučaj). Drugi pokretači otpisa mogu proizaći iz odluka o nesprovođenju zbog bezvrijednosti potraživanja / kolaterala ili od procjene da je potraživanje ekonomski izgubljeno. Za fizička lica, nepovratnost i vrijeme i iznosi otpisa se kristalizuju tokom procesa naplate, kada postaje očigledno da se iznos se ne može naplatiti, npr. zbog tekućeg stečajnog postupka. Preostali nenaplativi saldo se otpisuje nakon procesa naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.8. Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija

3.3.8.1 Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Finansijska imovina (ili, gdje je primjenjivo, dio finansijske imovine ili dio grupe sličnih finansijskih sredstava) prestaje se priznavati kada:

- su ugovorna prava na primanje novčanih tokova od sredstava istekla; ili
- Banka je prenijela svoja prava na primanje novčanih tokova od sredstava ili je preuzela obavezu da isplati primljene novčane tokove u potpunosti bez značajnog kašnjenja trećoj strani u skladu sa 'pass-through' aranžmanom;
- je prenijela suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ili
- nisu preneseni niti zadržani suštinski svi rizici i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ali je prenesena kontrola nad imovinom.

Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti, kao i imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat koja se prestala priznavati i primljene naknade prikazana je u bilansu uspjeha u stavci „ Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha mjerene “. Za finansijsku imovinu mjerenu po FVPL, dobiti ili gubici od prestanka priznavanja priznaju se u okviru pozicije „Neto rezultat trgovanja“ ili „Dobici / gubici od finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz profit i gubitak“. Banka nije imala finansijsku imovinu mjerenu po FVPL tokom i na dan 31.12.2019. godine.

3.3.8.2. Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava

U normalnom toku vođenja svog kreditnog posla i u dogovoru sa dužnicima, Banka može ponovo pregovarati ili na drugi način modifikovati neke uslove ili uslove osnovnih ugovora. To može uključivati tržišne promjene u pregovorima ili ugovorne promjene koje imaju za cilj ublažavanje ili sprječavanje finansijskih poteškoća dužnika. U svrhu obuhvatanja ekonomske supstance i finansijskog efekta takvih ugovornih modifikacija, Banka je razvila set kriterijuma da bi procijenila da li su izmijenjeni uslovi bitno različiti od prvobitnih uslova.

Značajne modifikacije dovode do prestanka priznavanja izvornog finansijskog sredstva i inicijalnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva kao novog finansijskog instrumenta. Oni uključuju sljedeće događaje:

- promjenu ugovorne strane (osim ako je to formalna promjena kao što su promjene u pravnom nazivu);
- promjenu valute ugovora (osim ako je promjena rezultat exercising ugrađene opcije u izvornom ugovoru uz unaprijed dogovorene uslove promjene, ili ako je nova valuta vezana za izvornu valutu);
- uvođenje ugovorne karakteristike koja nije SPPI (osim ako navedeno nije namijenjeno poboljšanju povrata od dužnika odobravanjem koncesija koje im pomažu da se oporave od finansijskih poteškoća); i
- uklanjanje ne-SPPI ugovorne karakteristike.

Neki kriterijumi za ukidanje priznavanja razlikuju da li se ugovorne modifikacije primjenjuju na dužnike koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama. Primjena određenih modifikacija na dužnike u finansijskim poteškoćama ne smatra se značajnom ukoliko ima za cilj poboljšanje izgleda banke da nadoknadi potraživanja prilagođavanjem rasporeda otplate na određene finansijske uslove tih dužnika. S druge strane, takve ugovorne modifikacije koje se primjenjuju na dužnike mogu se smatrati dovoljno značajnim da bi opravdale prestanak priznavanja, kao što je detaljnije objašnjeno u nastavku.

Iz ove perspektive, sljedeći kriterijumi dovode do prestanka priznavanja, osim ako se ne smatraju mjerama za odustajanje, one se primjenjuju na klijente u defaultu ili na one koje pokreću default:

- plan otplate promijenjen na način da se ponderisani preostali rok dospijeća imovine izmijeni za više od 100% i ne manje od dvije godine u odnosu na izvorno sredstvo;
- promjena vremena / iznosa ugovornih novčanih tokova rezultirajući time da je sadašnja vrijednost

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.8. Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija (nastavak)

3.3.8.2. Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava (nastavak)

modifikovanih tokova gotovine (diskontovana po efektivnoj kamatnoj stopi prije modifikacije) različita za više od 10% bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva neposredno pre izmjene (kumulativna procjena uzimajući u obzir sve promjene koje su se dogodile u posljednjih dvanaest mjeseci); ili

-komercijalna pregovaranja pokrenuta od strane dužnika koji traže bolje uslove kao alternativu za refinansiranje dok postoji opcija prijevremene otplate / ranog raskida i dovoljno konkurentnog tržišta refinansiranja. Nadalje, troškovi koje bi nastali za dužnika u slučaju prijevremene otplate / prijevremenog raskida ugovora trebalo bi da budu ocijenjeni kao dovoljno niski da ga ne bi odvrtili. Ovaj pokretač prestanka priznavanja se rijetko odnosi na kreditna sredstva u Stage 2, a nikada u Stage 3.

Ako su efekti ugovorne modifikacije koji su primjenjeni na klijente koji su u statusu neispunjavanja obaveza toliko značajni da dolazi do prestanka izvornih ugovornih prava, Banka prestaje sa priznavanjem starog sredstva i priznaje novo sredstvo. . Primjeri takvih modifikacija su:

- novi sporazum sa bitno drugačijim uslovima potpisan je kao dio distresnog restrukturiranja nakon sporazuma o mirovanju kojim se obustavljaju prava na izvornu imovinu;
- konsolidacija višestrukih originalnih kredita u jedan sa bitno različitim uslovima; ili
- transformacija revolving kredita u ne-revolving.

Ugovorne izmjene koje dovode do prestanka priznavanja izvornih sredstava rezultiraju početnim priznavanjem novih finansijskih sredstava. Ako je dužnik u kašnjenju ili ako značajna modifikacija dovodi do neizvršenja obaveza, onda će se novo sredstvo tretirati kao POCI. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se prestala priznavati i početne fer vrijednosti nove imovine POCI-a prikazana je u bilansu uspjeha u stavci „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

Ako dužnik nije u kašnjenju ili ako značajna izmjena ne dovede do statusa neispunjavanja obaveza, novo sredstvo priznato nakon prestanka priznavanja izvorne imovine će biti u Stage-u 1. Za kredite koji se mjere po amortizovanom trošku, neamortizovani iznos naknada / troškova transakcije razmatrane u efektivnoj kamatnoj stopi prikazuje se u stavci 'Neto prihod od kamata' na datum prestanka priznavanja. Oslobođanje ispravke vrijednosti kreditnog gubitka vezanog za izvornu imovinu na datum te značajne izmjene, kao i ispravka vrijednosti kreditnog gubitka priznatog za novo sredstvo, prikazuje su u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“. Preostala razlika se prikazuje u stavci „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

Dobitak ili gubitak usled modifikacije jednak je razlici između bruto knjigovodstvene vrijednosti prije izmjene i sadašnje vrijednosti novčanih tokova na osnovu modificiranih termina diskontovanih izvornom efektivnom kamatnom stopom. U bilansu uspjeha, dobitak ili gubitak modifikacije se prikazuje u stavci 'Prihodi od kamata i slični prihodi' pod 'Neto prihod od kamata' ako se izmjena odnosi na finansijska sredstva u Stage 1. Za finansijska sredstva u Stage-u 2 i 3 i finansijsku imovinu POCI, dobitak ili gubitak modifikacije se prikazuje na poziciji 'Umanjenje vrijednosti po osnovu finansijskih instrumenata'. Međutim, u skladu sa namjenom da ugovorna modifikacija podrazumijeva odustajanje banke od prava na naplatu novčanih tokova u odnosu na preostali iznos sredstva, kao što je odustajanje od (dijela) glavnice ili iznosa obračunate kamate, isto se tretira kao otpis.

Tokom i na dan 31.12.2019. Banka nije identifikovala ugovorne izmjene koje bi dovele do prestanka priznavanja izvornih sredstava rezultirajući priznavanjem novih finansijskih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3 PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.3.9 Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je podmirena, otkazana ili ukoliko je istekla. To se obično dešava kada je obaveza otplaćena ili otkupljena. U bilansu uspjeha, razlika između knjigovodstvene vrijednosti isknjižene finansijske obaveze i plaćene naknade prikazuje se na poziciji Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha “.

Tokom 2019, Banka nije identifikovala razliku između knjigovodstvene vrijednosti isknjižene finansijske obaveze i plaćene naknade.

3.3.10 Ugovori o ponovnoj kupovini

Transakcije koje uključuju prodaju hartija od vrijednosti po ugovoru o njihovom otkupu na određeni datum u budućnosti su takođe poznate kao „repo ugovori“ ili „ugovori o prodaji i ponovnoj kupovini“. Hartije od vrijednosti prodane u takvim transakcijama se ne prestaju priznavati iz bilansa stanja, jer Banka zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, jer se hartije od vrijednosti otkupljuju po fiksnoj cijeni kada se repo transakcija završi. Pored toga, Banka je korisnik svih kupona i drugih primanja na prenesenu imovinu u toku perioda repo transakcija. Ove uplate se dodjeljuju Banci ili se odražavaju u otkupnoj cijeni.

Novčana sredstva primljena nakon prodaje hartija od vrijednosti priznaju se u bilansu stanja uz odgovarajuću obavezu vraćanja pod „Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti“. Razlika između prodajne i otkupne cijene tretira se kao rashod kamate i evidentira se u bilansu uspjeha na poziciji Rashodi od kamata i slični rashodi pod „Neto prihod od kamata“ i obračunava se u toku trajanja ugovora. Finansijska sredstva koja Banka prenosi u okviru ugovora o reotkupu ostaju na bilansu stanja Banke. Kategorija mjerenja prenesenih finansijskih sredstava se ne mijenja.

3.3.11 Lizing

Lizing je sporazum kojim zajmodavac prenosi na zakupca pravo da koristi imovinu u dogovorenom roku u zamjenu za plaćanje ili niz plaćanja. Finansijski lizing u Banci je ugovor o zakupu koji prenosi suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom. Svi ostali ugovori o zakupu u Banci su klasifikovani kao operativni lizing.

3.3.11.1 Banka kao zajmodavac

U slučaju kada se Banka javlja kao davalac finansijskog lizinga, Banka izvještava o potraživanju od primaoca lizinga u okviru stavke „Krediti i potraživanja od klijenata“. Potraživanje je jednako sadašnjoj vrijednosti ugovorenih plaćanja, uzimajući u obzir preostalu vrijednost sredstva lizinga. Prihodi od kamata na potraživanja iskazuju se u bilansu uspjeha u stavci „Prihodi od kamata i slični prihodi“ pod „Neto prihod od kamata“.

U slučaju kada se Banka javlja kao davalac operativnog lizinga, predmet lizinga je prikazan u bilansu stanja u okviru pozicija “Nekretnine i oprema” ili “Investicione nekretnine” i amortizuje se u skladu sa principima koji se primjenjuju na uključenu imovinu. Prihod od zakupa se priznaje po linearnoj metodi tokom perioda zakupa u bilansu uspjeha pod stavkom „Ostali prihodi“.

3.3.11.2 Banka kao zakupac

Kao zakupac, Banka nije sklopila ugovore o zakupu koji ispunjavaju uslove finansijskog lizinga. Plaćanja po operativnom lizingu se priznaju kao trošak u bilansu stanja u stavci 'Opšti i administrativni troškovi' na linearnoj osnovi tokom trajanja lizinga.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3 PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.4 Nekretnine, postrojenja i oprema**

Na dan 31. decembra 2019. godine nekretnine su u poslovnim knjigama iskazane po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju.

Ostala fiksna aktiva je na dan 31. decembra 2019. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost ovih sredstava. Poslovni prostor i fiksna aktiva se amortizuju primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se ova sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Opis	%
Zgrade	2.5
Kompjuterska i ostala oprema	14.29 – 25
Namještaj i ostala oprema	10 – 33.33

Održavanje i popravke terete bilans uspjeha kada su nastali. Poboljšanja nekretnina, postrojenja i opreme se kapitalizuju.

3.5 Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Nematerijalna sredstva predstavlja softver i druga nematerijalna sredstva. Amortizacija se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka. Stope amortizacije su u rasponu od 10% do 40%.

3.6 Stečena aktiva

Banka stiče imovinu koja služi kao sredstvo obezbjeđenja od kredita. Stečena aktiva se vrednuje po nižoj od nabavne cene/ cene koštanja i neto ostvarive vrijednosti (fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje), u skladu sa MRS 2, Zalihe.

3.7 Naknade zaposlenima

U skladu sa Opštim Kolektivnim ugovorom, Banka je dužna isplatiti naknade zaposlenima prilikom penzionisanja u iznosu do pet prosječnih mjesečnih zarada u Banci. Pravo na te naknada je obično uslovljeno preostaloj dobi zaposlenog u radu do penzionisanja i/ili završetku minimalnog perioda rada. Očekivani troškovi tih naknada su nastali u periodu od zapošljavanja.

Rezervisanja za otpremnine se obračunavaju od strane nezavisnog aktuara. Obaveza priznata u bilansu stanja je sadašnja vrijednost obaveze i određuje se diskontovanjem procijenjenih budućih odliva korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinice prava. Aktuarski dobici i gubici se priznaju u periodu u kojem su nastali u ostalom ukupnom rezultatu.

3.8 Finansijske garancije

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim iskazima po fer vrijednosti, sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje obaveze Banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3 PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.9 Devizni kurs**

Transakcije u stranim valutama su preračunate kursevima valuta na dan transakcije. Novčana sredstva i obaveze u stranim valutama su preračunate kursevima valuta na datum finansijske pozicije. Kursne razlike nastale od transakcija su priznate u bilansu uspjeha.

Nemoneterna sredstva i obaveze denominirane u stranoj valuti su preračunate po istorijskom datumu.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2019. godine i 2018. godine bili su:

<i>u EUR</i>	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
USD	0.8937	0.8730
CHF	0.9199	0.8907
GBP	1.1736	1.1077

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA

Finansijski izvještaji sadrže iznose koji su utvrđeni korištenjem procjena i pretpostavki. Korištene procjene i pretpostavke temelje se na iskustvu i drugim faktorima, kao što su planiranje, kao i očekivanja i prognoze budućih događaja koji se trenutno smatraju razumnim. Kao posljedica neizvjesnosti povezanih s ovim pretpostavkama i procjenama, stvarni rezultati bi u budućim periodima mogli dovesti do usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti povezanih sredstava ili obaveza. Najznačajnije upotrebe pretpostavki i procjena su sljedeće:

SPPI procjena

Procjena da li ugovorni novčani tokovi finansijske imovine dovode do novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamata (SPPI) podliježe primjeni značajnih procjena koje se oslanjaju na smjernice MSFI 9. Ove procjene su ključne u MSFI 9 klasifikaciji i procesu mjerenja jer utvrđuju da li se sredstvo mora mjeriti po FVPL ili, u zavisnosti od procjene poslovnog modela, po amortizovanoj vrijednosti ili po FVOCI. Kada se uzimaju u obzir specifičnosti kredita u poslovanju Banke, značajne oblasti procjenjivanja su naknade za avansno plaćanje, krediti za finansiranje projekata i test za kredite sa karakteristikama neusklađenosti kamata.

Procjena da li se naknada za prijevremenu otplatu za kredite može smatrati razumnom nadoknadom za prijevremeni raskid ili pretplate zasniva se na upoređivanju visine naknada sa ekonomskim troškovima koje banka ima po prijevremenom raskidu. U ove svrhe, Banka koristi kvantitativni test u kojem se troškovi odnose na izgublenu kamatnu maržu i izgublenu razliku kamata zbog mogućeg smanjenja kamatnih stopa nakon prijevremenog raskida ili prijevremene otplate. Adekvatnost naknada može se odbraniti i na kvalitativnoj osnovi, kao što je uobičajena tržišna praksa u pogledu visine naknada za plaćanje unaprijed i njihovog prihvaćanja od strane regulatora.

Kredite za finansiranje projekata Banka procjenjuje ako oni predstavljaju osnovne ugovore o kreditu, a ne ulaganja u finansirane projekte. U tom smislu, uzimaju se u obzir kreditni rejting, nivo kolateralizacije, garancije za postojećeg sponzora i opseg za finansiranje projekata.

Najkritičnije područje SPPI procjena u poslovanju Banke su krediti sa karakteristikama neusklađenosti kamata. Kamatne neusklađenosti se odnose na finansijska sredstva sa promjenjivom kamatnom stopom (kreditni i neke dužničke hartije od vrijednosti se gdje se: a) referentna stopa (kao što je Euribor) razlikuje od učestalosti obnove stope (kao što je obnova stope od 3 godine svake godine ili kamatna stopa koja se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa koje se ponavljaju svaka 3 mjeseca, takođe se naziva "period neusklađenost"), b) kamatna stopa je fiksna prije početka kamatnog perioda (npr. kao 3-mjesečni Euribor koji je

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4 KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

objavljen 2 mjeseca prije početka kamatnog perioda), ili c) vremenski zaostaci proizlaze iz prosječnih stopa u prethodnim periodima ili d) kombinacija ovih karakteristika. U tu svrhu, Banka je razvila ono što se naziva „benchmark testom“ kako bi procijenilo da li bi karakteristika neusklađenosti kamata mogla rezultirati ugovornim (nediskontovanim) novčanim tokovima koji se značajno razlikuju od referentne vrijednosti. Pored karakteristika neusklađenosti kamata, uslovi ove referentne cijene odgovaraju aktivni u testu (tj. ako je frekvencija obnove promjenjive kamatne stope 3 mjeseca, onda će varijabilna stopa biti 3-mjesečni Euribor i / ili nema vremenskog kašnjenja u fiksiranju promjenjive stope).

Za sredstva sa neusklađenim kamatama koja proizilaze samo iz prethodnih i prosječnih stopa (tj. nema neusklađenosti koja je posljedica stava koji se razlikuje od učestalosti obnove), SPPI usklađenost se smatra ispunjenom na osnovu kvalitativne procjene ako vremenski razmak između fiksiranja stopa i početak kamatnog perioda ne prelazi jedan mjesec.

Kvantitativni test se izvodi na inicijalnom priznavanju posla i koristi simulacije budućih tržišnih kamatnih stopa u budućnosti u toku trajanja posla. Koeficijenti između simuliranih novčanih tokova od stvarnog posla i benchmark posla izračunavaju se za svako tromjesečje („periodični koeficijent novčanog toka“), i kumulativno tokom trajanja posla („kumulativni koeficijent novčanog toka“). 5% ishoda sa najvećim odstupanjima smatra se ekstremom i zanemaruje se. Prag značajnosti za periodični koeficijent novčanog toka postavljen je na 10%. Ako su simulirani novčani tokovi testiranog posla u određenom kvartalu manji od 1% ukupnih novčanih tokova tokom trajanja posla, oni se zanemaruju. Za kumulativni koeficijent novčanog toka, kvantitativni prag značajnosti je postavljen na 5%. Ako se prekrši bilo koji od dva praga značajnosti, benchmark test nije usvojen, a finansijsko sredstvo mora se mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Generalno, rezultati kvantitativnog testa su osjetljiviji na nivo periodičnog kvantitativnog praga značajnosti u odnosu na kumulativni. Smanjenje praga periodičnog novčanog toka na 5% moglo bi dovesti do značajnog povećanja obima kredita po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Banka ne smatra da bi snižavanje praga na pravi način obuhvatilo karakteristike neusklađenosti kamata koje bi trebale dovesti do mjerenja FVPL jer bi, na osnovu kvantitativne studije sprovedene u tu svrhu, mogla dovesti do mjerenja fer vrijednosti čak i za kredite koji se generalno smatraju osnovnim ugovorom o kreditu.

Tokom 2019. godine Banka nije identifikovala sredstava koja nisu prošla benchmark test prilikom početnog priznavanja. Za nove poslove, nije bilo sredstava koja nisu uspjela proći testiranje zbog mjera za ublažavanje koje su preduzete tokom projekta implementacije MSFI 9, sa ciljem da ne bude kredita koji su izloženi riziku od mjerenja po FVPL.

Procjena poslovnog modela

Za svako SPPI finansijsko sredstvo, Banka na početnom priznavanju mora procijeniti da li je sredstvo dio poslovnog modela u kojem se sredstva drže radi prikupljanja ugovorenih tokova novca ili se drži u nekom drugom poslovnom modelu. Aspekt po kome se razlikuju poslovni modeli su frekventnost i značaj prodaje sredstava u odgovarajućem poslovnom modelu. Kako su sredstva podijeljena prema početnom priznavanju u poslovnim modelima, može se desiti da je naknadni period tokova novca drugačije realizovan od očekivanog, drugačija metoda mjerenja može biti prikladnija. U saglasnosti sa MSFI 9, takve naknadne promjene generalno ne vode do reklasifikacije ili do ispravke grešaka prethodnog perioda u odnosu na postojeća finansijska sredstva. Nove informacije o realizaciji tokova novca mogu ukazati na promjenu poslovnog modela i metode vrednovanja novo stečenog ili novo nastalog finansijskog sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4 KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata

Model obezvređenja očekivanog kreditnog gubitka je inherentno zasnovan na prosuđivanju, jer zahtijeva procjenu značajnog povećanja kreditnog rizika i mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka bez pružanja detaljnog uputstva. U pogledu značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka je utvrdila posebna pravila procjene koja se sastoje od kvalitativnih informacija i kvantitativnih pragova. Još jedna oblast komplementarnosti odnosi se na uspostavljanje grupa sličnih sredstava kada se pogoršanje kreditnog rizika mora procjenjivati na kolektivnoj osnovi prije nego što su specifične informacije dostupne na nivou pojedinačnog instrumenta. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka uključuje modele oslanjajući se na istorijsku statistiku vjerovatnoća neplaćanja i stope gubitka u slučaju neispunjavanja obaveza, u slučaju nedovoljnih zapažanja, pojedinačne procjene gotovinskih tokova i vjerovatnoće različitih scenarija uključujući informacije o budućnosti. Pored toga, vijek trajanja instrumenata mora biti modeliran u odnosu na životni vijek revolving kredita.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Kada se fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza evidentiranih u bilansu stanja ne može dobiti na aktivnim tržištima, one se određuju korištenjem različitih tehnika procjene koje uključuju korištenje matematičkih modela. Ulazni podaci za ove modele su izvedeni iz vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, ali tamo gdje nisu dostupni tržišni podaci procjena je potrebna za utvrđivanje fer vrijednosti. Upotreba takvih inputa je posebno relevantna za modele koji se koriste za vrednovanje kredita i nekotiranih ulaganja u kapital.

Ispravka vrijednosti nefinansijskih sredstava

Banka vrši pregled svojih nefinansijska sredstva na svaki datum bilansa stanja kako bi procijenila da li postoji pokazatelj gubitka od umanjenja vrijednosti koji bi trebao biti evidentiran u bilansu stanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

5. NETO PRIHODI OD KAMATA

u 000 EUR	2019.	2018.
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti kod banaka	345	238
Kreditni klijentima	21,640	19,483
Privreda	4,909	4,251
Stanovništvo	15,750	14,114
javne institucije i Vlade	981	1,118
Hartije od vrijednosti	1,588	1,921
Ostalo	28	25
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		
Hartije od vrijednosti	2,042	1,994
Ukupni prihod kamata	25,643	23,661
Rashodi od kamata i slični rashodi		
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti i krediti banaka	(927)	(1,008)
Depoziti i krediti klijenata	(1,254)	(1,418)
Privreda	(517)	(444)
Stanovništvo	(564)	(808)
javne institucije i Vlade	(173)	(166)
Ukupni trošak kamata	(2,181)	(2,426)
NETO PRIHODI OD KAMATA	23,462	21,235

6. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U 000 EUR	2019.	2018.
Prihodi od naknada i provizija		
Platni promet	2,967	2,694
Vođenje računa	444	613
Kartično poslovanje	2,327	1,685
Vanbilansni poslovi	506	427
Ostali prihod od naknada i provizija	1,149	1,097
Ukupan prihod od naknada i provizija	7,393	6,516
Rashodi naknada i provizija		
Platni promet	(576)	(541)
Vođenje računa	(6)	(7)
Kartično poslovanje	(1,227)	(1,002)
Ostali rashodi naknada i provizija	(61)	(64)
Osiguranje depozita	(1,931)	(1,800)
Ukupan rashod naknada i provizija	(3,801)	(3,414)
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	3,592	3,102

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

7. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Kredit i potraživanja klijentima (napomena 16)	336	(296)
Hartije od vrijednosti	(1)	38
Kredit i potraživanja bankama	155	(144)
Stečena aktiva	(314)	(344)
Ostala aktiva i potraživanja	(62)	883
Rezervisanja za potencijalne obaveze	12	(545)
Ukupno	<u>126</u>	<u>(408)</u>

8. TROŠKOVI REZERVISANJA

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Ostala rezervisanja (napomena 25)	(7)	20
Ukupno	<u>(7)</u>	<u>20</u>

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Neto zarade i naknade zarada	(4,079)	(3,962)
Doprinosi zaposlenog iz zarada	(1,408)	(1,363)
Porez i prirez na zarade	(688)	(666)
Doprinosi poslodavca na zarade	(585)	(630)
Rezervisanja za otpremnine	(73)	(22)
Rezervisanja za bonuse	(1,100)	(1,051)
Ostali troškovi vezani za zaposlene	(326)	(236)
Ukidanje rezervisanja za godišnje odmore	(2)	5
Ukupno	<u>(8,261)</u>	<u>(7,925)</u>

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Troškovi poslovnog prostora i opreme	(2,123)	(2,168)
Troškovi poslovanja	(558)	(563)
Troškovi reklamiranja i marketinga	(509)	(518)
Troškovi profesionalnih usluga	(2,210)	(1,864)
Ostali administrativni troškovi	(24)	(117)
Ukupno	<u>(5,424)</u>	<u>(5,230)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 19)	(784)	(854)
Amortizacija investicionih nekretnina	(4)	(6)
Amortizacija nematerijalnih sredstava (napomena 20)	<u>(637)</u>	<u>(537)</u>
Ukupno	<u>(1,425)</u>	<u>(1,397)</u>

12. OSTALI PRIHODI

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Ostali prihodi poslovanja	93	76
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	979	925
Ostali neposlovni prihodi	18	12
Dobici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	<u>(6)</u>	<u>(21)</u>
Ukupno	<u>1,084</u>	<u>992</u>

13. POREZ NA DOBIT

Komponente poreza na dobit za godine završene na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine su sljedeće:

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Obračunati tekući porez	(1,151)	(1,057)
Obračunati odloženi porez	<u>(24)</u>	<u>(25)</u>
Ukupan trošak poreza	<u>(1,175)</u>	<u>(1,082)</u>

Usaglašavanje između troška poreza i iznosa dobijenog primjenom poreske stope u skladu sa crnogorskim poreskim propisima na rezultat prije oporezivanja za godine koje se završavaju na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

U 000 EUR	2019.	2018.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	13,445	11,314
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	1,210	1,018
Ostala usklađivanja	(35)	64
Poreski efekti	1,175	1,082

Odložene poreske obaveze

U 000 EUR	2019.	2018.
Na višu knjigovodstvenu od poreske sadašnje vrijednosti nekretnina i opreme	(172)	(149)
Nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(439)	(116)
Aktuarski dobiti po osnovu otpremnina	(4)	(8)
Neto odložene poreske obaveze	(615)	(273)

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U 000 EUR	2019	2018
Gotovina u blagajni	20,192	22,988
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore	19,705	32,409
Depoziti kod Centralne banke Crne Gore	28,065	25,059
Ispravka vrijednosti	(167)	(343)
Stanje na dan 31. decembra	67,795	80,113

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG” , br 73/15 od 23.12.2015, 33/16 od 27.05.2016 i 15/17 od 09.03.2018.god) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da banke izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 7.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i
- 6.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine primjenjuje se stopa od 7.5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog mjesečnog perioda, koji traje od prvog do posljednjeg kalendarskog dana u mjesecu. Održavanje obavezne rezerve se vrši mjesečno, i to u periodu od treće srijede u mjesecu do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom, a do 31. decembra 2019. godine, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule. Banke mogu za održavanje dnevne likvidnosti da koriste do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve, a ukoliko dati iznos vrate istog dana, banke ne plaćaju naknadu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, NETO

U 000 EUR	2019.	2018.
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka	45,591	16,464
Obezvrijeđenje	(30)	(10)
Stanje na dan 31. decembra	45,561	16,454

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U 000 EUR	2019			2018		
	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto
Stanovništvo						
Gotovinski krediti	153,794	(5,249)	148,545	120,798	(4,528)	116,270
Kreditne kartice	8	-	8	10	(1)	9
Stambeni krediti	71,577	(1,654)	69,923	64,278	(1,802)	62,476
Hipotekarni krediti	8,870	(1,004)	7,866	8,572	(919)	7,653
Ostali krediti	7,162	(2,070)	5,092	11,002	(2,470)	8,532
Privreda						
Kreditne kartice	91	(6)	85	93	(2)	91
Finansijski lizing	30	(11)	19	33	(2)	31
Factoring	571	(10)	561	431	(9)	422
Revolving krediti	21,792	(348)	21,444	15,188	(216)	14,972
Ostali krediti	113,639	(6,605)	107,034	92,665	(6,485)	86,180
Ostale finansijske institucije						
Ostali krediti	1,300	(4)	1,296	-	-	-
Država						
Factoring	1,696	(10)	1,686	1,497	(9)	1,488
Ostali krediti	22,669	(621)	22,048	22,742	(437)	22,305
Ostali klijenti						
Ostali krediti	152	(2)	150	415	(2)	413
Stanje 31. Decembar	403,351	(17,594)	385,757	337,724	(16,882)	320,842

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

U 000 EUR	2019.	2018.
Poljoprivreda, lov i ribolov	546	1,041
Građevinarstvo	14,552	8,146
Trgovina	43,221	38,252
Turizam	17,417	11,274
Proizvodnja	8,310	5,834
Transport	6,031	5,797
Administracija, druge javne usluge	37,619	38,440
Stanovništvo	241,411	204,661
Ostalo	34,244	24,279
Minus: obezvrjeđenje	(17,594)	(16,882)
Stanje na dan 31. decembra	385,757	320,842

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	2,473	4,139	198,048	(9,720)	194,940
Privreda	2,547	26,363	79,500	(6,714)	101,696
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-
Država	-	-	24,238	(445)	23,793
Ostalo	1	323	92	(3)	413
Stanje na dan 31. decembra 2018.	5,021	30,825	301,878	(16,882)	320,842

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Obezvrjeđenje	Neto iznos
Stanovništvo	4,289	4,840	232,282	(9,977)	231,434
Privreda	3,371	39,264	93,488	(6,980)	129,143
Ostale finansijske institucije	-	1,300	-	(4)	1,296
Država	-	-	24,365	(631)	23,734
Ostalo	-	-	152	(2)	150
Stanje na dan 31. decembra 2019.	7,660	45,404	350,287	(17,594)	385,757

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Obračunata kamata i odloženi prihod od naknada za kredite prikazana je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrjeđenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	605	689	(506)	788	1,534
Privreda	171	265	(112)	324	290
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-
Država	-	124	(1)	123	142
Ostalo	1	-	-	1	-
Stanje na dan 31. decembra 2018.	777	1,078	(619)	1,236	1,966

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Obezvrjeđenje	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	1,001	786	(906)	881	1,810
Privreda	371	346	(312)	405	363
Ostale finansijske institucije	-	2	-	2	2
Država	-	168	(3)	165	118
Stanje na dan 31. decembra 2019.	1,372	1,302	(1,221)	1,453	2,293

Banka upravlja izloženošću kreditnom riziku primjenjujući niz kontrolnih mjera uključujući: redovne procjene koristeći dogovoreni kreditni kriterijum i diversifikaciju rizika sektora da izbjegne koncentraciju u bilo kojem tipu biznisa ili geografske lokacije. Banka pribavlja instrumente obezbjeđenja u obliku hipoteka, garancija i ostalih kolaterala u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Potraživanja za finansijski lizing

Plasmani i avansi kupaca uključuju i potraživanja za finansijski lizing prikazana u tabeli ispod:

U 000 EUR	31.12.2019.	31.12.2018.
Preko 5 godina	7	13
Od jedne do pet godina	23	23
Manje od jedne godine	7	6
Bruto ulaganje u finansijski lizing	37	42
Prihod budućeg perioda	(7)	(9)
Neto investicija u finansijski lizing	30	33

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Buduća minimalna plaćanja za lizing, nezarađeni prihod budućeg perioda i neto potraživanje za lizing kao i dospelost prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	13	(1)	12
između jedne i pet godina	23	(6)	17
manje od jedne godine	6	(2)	4
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2018.	42	(9)	33

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	7	-	7
između jedne i pet godina	23	(5)	18
manje od jedne godine	7	(2)	5
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2019.	37	(7)	30

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	2019.	2018.
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	64,712	51,970
Vlasnički instrumenti	2,006	1,276
Stanje na dan 31. decembra	66,718	53,246

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti Euro obveznice i Obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore:

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospjeća
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	31,269	10. mart 2021.
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	15,080	15. nov 2020.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	5,621	10. mart 2021.
Stanje na dan 31. decembar 2018.	51,970	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	5,531	10.mart 2021
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	15,095	15.novembar 2020
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	33,809	21.april 2025
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	2,690	23.april 2024
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	7,587	23.april 2026
Stanje na dan 31. decembar 2019.	<u>64,712</u>	

Vlasnički instrumenti se odnose na ulaganja u akcije Master card i Visa u iznosu od 2,006 hiljada EUR.

Na dan 31. decembra 2019. godine dužnički instrumenti knjigovodstvene vrijednosti EUR 15,650 hiljada (2018: EUR 28,800 hiljada) založeni su trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovorenim datumom reotkupa.

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	<u>2019.</u>	<u>2018.</u>
Dužnički instrumenti – Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	23,999	34,272
Obezvrjeđenje	(143)	(205)
Stanje na dan 31. Decembra	<u>23,856</u>	<u>34,067</u>

U sljedećoj tabeli prikazane su hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeća, tj. Euro obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore :

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	10,322	20. maj 2019.
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	23,950	20. maj 2019.
Obezvrjeđenje	(205)	
Stanje na dan 31. Decembar 2018.	<u>34,067</u>	

U 000 EUR	<u>Tekući iznos</u>	<u>Datum dospijeća</u>
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	23,999	10.maj 2021
Obezvrjeđenje	(143)	
Stanje na dan 31. Decembar 2019.	<u>23,856</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

Na dan 31. decembra 2019. godine dužnički instrumenti knjigovodstvene vrijednosti EUR 15,650 hiljada (2018: EUR 7,900 hiljada) založeni su trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovorenim datumom reotkupa.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Kretanje na nekretninama i opremi za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U 000 EUR	Zgrade	IT oprema	Ostala sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2018.	9,195	2,215	4,365	15,775
Nabavka	1	249	198	448
Prodaja	-	-	(26)	(26)
Otpis	-	(33)	(152)	(185)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	9,196	2,431	4,385	16,012
Nabavka	489	317	218	1,024
Reklasifikacija	-	523	(523)	-
Prodaja	-	-	(16)	(16)
Otpis	-	(80)	(151)	(231)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	9,685	3,191	3,913	16,789
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2018.	644	1,639	2,874	5,157
Amortizacija (napomena 11)	230	218	407	855
Prodaja	-	-	(25)	(25)
Otpis	-	(33)	(147)	(180)
Stanje na dan 31. decembra 2018.	874	1,824	3,109	5,807
Amortizacija (napomena 11)	233	274	277	784
Reklasifikacija	-	287	(287)	-
Prodaja	-	-	(16)	(16)
Otpis	-	(79)	(144)	(224)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	1,107	2,306	2,939	6,352
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan:				
31. decembra 2018. godine	8,322	607	1,276	10,205
31. decembra 2019. godine	8,578	885	975	10,437

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita ili drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnoj imovini prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Softver	Licence	Ostala nematerijalna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2018.	4,278	83	1,266	5,627
Nabavka	723	53	9	785
Stanje na dan 31. decembra 2018.	5,001	136	1,275	6,412
Nabavka	433	176	14	623
Otpis	(2)	-	-	(2)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	5,432	312	1,289	7,033
Akumulirana amortizacija				
Stanje na dan 1. januara 2018.	2,554	18	1,044	3,616
Amortizacija (napomena 11)	457	18	62	537
Stanje na dan 31. decembra 2018.	3,011	36	1,106	4,153
Amortizacija (napomena 11)	536	34	67	637
Otpis	(2)	-	-	(2)
Stanje na dan 31. decembra 2019.	3,545	70	1,173	4,788
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. decembra 2018. godine	1,990	100	169	2,259
31. decembra 2019. Godine	1,887	242	116	2,245

21. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U 000 EUR	2019.	2018.
Unaprijed plaćeni troškovi	462	491
Stečena aktiva	3,827	4,081
Ostalo	1,529	1,392
Minus: Obezvrjeđenje	(3,826)	(3,514)
Stanje na dan 31. decembar	1,993	2,450

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

22. DEPOZITI KLIJENATA

U 000 EUR	2019.	2018.
Depoziti po viđenju	271,208	214,471
-Stanovništvo	123,609	128,822
-Privreda	96,751	68,792
-Država	44,728	12,448
-Ostalo	5,915	3,899
-Povezana lica (Napomena 29)	205	510
Oročeni depoziti	101,537	126,813
- Stanovništvo	67,659	81,863
- Privreda	30,825	43,096
- Država	750	75
- Ostalo	2,303	1,779
Obračunata kamata	723	805
Stanje na dan 31. decembra	373,468	342,089

Depoziti po viđenju uključuju tekuće račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata koji mogu biti povučeni od strane klijenta.

Oročeni depoziti uključuju račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata na koje se plaća fiksna kamatna stopa u toku trajanja ugovora o oročenom depozitu.

23. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE

U 000 EUR	2019.	2018.
Tekuće dospijeće (dospjelo do 1 godine)	56,974	38,491
Buduće dospijeće (nakon 1 godine)	67,083	49,991
Obračunata kamata	445	442
Razgraničene naknade	(283)	-
Stanje na dan 31. decembra	124,219	88,924

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

23. DEPOZITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE (nastavak)

Naziv finansijske institucije/banke	Iznos primljenog kredita	Kamatna stopa	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
EFSE, Luxembourg	18,000	1.85%	17,731	-
EIB	6,000	3.10%	-	1,407
ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK D.	35,000	0.26%	-	35,001
Erste Group bank AG	52,715	-0.3% - 2.89%	53,050	23,052
Steiermaerkische bank und Sparkasse	15,785	1.77% - 2.89%	15,868	15,870
Investiciono razvojni fond Crne Gore	13,937	1.00% - 3.00%	9,018	10,961
Ministarstvo finansija Crne Gore	20,701	0.75% - 0.98%	3,553	2,633
DEUTSCHE BANK	24,997	0.60%	24,999	-
Ukupno			124,219	88,924

U 000 EUR

Naziv finansijske institucije/banke	2019 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)	2018 Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)
ERSTE GROUP BANK AG	30,000	-
Investiciono razvojni fond Crne Gore	1,788	1,943
Ministarstvo finansija Crne Gore	189	148
ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK D.D.	-	35,000
EIB	-	1,400
DEUTSCHE BANK	24,997	-
Ukupno	56,974	38,491

24. REZERVE

U 000 EUR

	2019.	2018.
Rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima	289	205
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 27)	863	1,349
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 8)	194	187
Rezervisanja za neiskorištene godišnje odmore (napomena 9)	254	252
Stanje na dan 31. decembra	1,600	1,993

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

25. OSTALE OBAVEZE

U 000 EUR	2019	2018
Obračunati troškovi	2,112	2,011
Sredstva u procesu naplate	4,473	2,040
Obaveze po kastodi poslovima	4,615	4,698
Obaveze po kartičnom poslovanju	366	601
Stanje na dan 31. decembra	11,566	9,350

Obračunati troškovi u iznosu od EUR 2,112 hiljade (2018: EUR 2,011 hiljada) odnose se na obaveze prema Fondu za zaštitu depozita i ostale administrativne troškove kao što su IT troškovi, troškovi poslovnog prostora kao i troškove pravnih i konsultantskih usluga.

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze u iznosu od EUR 4,473 hiljade (2018: EUR 2,040, hiljada) najvećim dijelom se odnosi na primljene avanse radi naplate kredita u iznosu od EUR 4,007 hiljade (2018: EUR 1,827 hiljada).

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2019.	2018.
Primljeni avansi	4,008	1,827
Privremeni računi	55	125
Ostalo	410	87
Stanje na dan 31. decembra	4,473	2,040

26. KAPITAL

U 000 EUR	31.12.2019.	31.12.2018.
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisione premije	1,571	1,571
Ostale rezerve	300	300
Rezerve po osnovu fer vrijednosti	4,480	1,541
Neraspoređena dobit	79,195	66,925
Stanje na dan 31. decembra	90,885	75,676

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 5,339 hiljada i čine ga 5,339 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1,000.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja iznos za koji je cijena izdavanja akcija premašena u odnosu na nominalnu vrijednost akcija i iznosi EUR 1,571.

Ostale rezerve

Ostale rezerve predstavljaju iznose alocirane iz zadržane dobiti na osnovu Odluke Skupštine akcionara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

26. KAPITAL (nastavak)

Rezerve po osnovu fer vrijednosti

Rezerve po osnovu fer vrijednosti sastoje se od promjena vrijednosti hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju.

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit predstavlja akumulirani neto dobitak kao i prihod i rashod priznat u ostalom ukupnom rezultatu.

Dividende

Odbor direktora nije objavio dividende za 2019. godinu. (2018: nula).

27. POTENCIJALNE OBAVEZE

Banka daje garancije, overdraft kredite i limite na kreditne kartice. Ovi ugovori imaju fiksne limite i uglavnom se produžavaju nakon perioda od jedne godine. Ugovorene vrijednosti potencijalnih obaveza su prikazane u tabeli niže po kategorijama. Iznosi prikazani u tabeli za garancije, overdraft kredite i limite na kreditnim karticama predstavljaju maksimalni kreditni gubitak koji bi bio priznat u bilansu stanja ako suprotna strana ne postupi u skladu sa ugovorom.

u 000 EUR	2019.	2018.
Garancije	43,505	39,884
Neiskorišteni overdraft kreditni limit	13,131	13,307
Revolving krediti	3,836	3,974
Akreditivi	96	165
Kreditni u tranšama	6,779	8,140
Neiskorišteni limit na kreditnim karticama	2,644	2,550
Rezervisanja za potencijalne obaveze	(863)	(1,349)
Stanje 31. Decembar	69,128	66,671

Struktura rezervacija za potencijalne obaveze prikazana je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	2019.	2018.
Izdate garancije	(615)	(858)
kreditne obligacije:		
- overdraft	(126)	(166)
- kreditne kartice	(27)	(48)
- revolving krediti	(35)	(60)
- kreditni u tranšama	(59)	(216)
- akreditivi	(1)	(1)
Stanje na dan 31. Decembra	(863)	(1,349)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 1, vlasnik Banke je Erste & Steiermarkische Bank DD, Rijeka, Hrvatska dok je krajnji vlasnik Erste Group Bank AG, Vienna, Austrija.

U redovnom poslovanju, Banka ulazi u različite transakcije sa povezanim licima. Povezana lica su direktni vlasnik, konačni vlasnik i ostali entiteti Erste grupacije, kao i ključni članovi menadžmenta.

Sumarni prikaz transakcija sa entitetima Erste Group Bank je sljedeći:

U 000 EUR	31.12.2019.	31.12.2018.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	21,651	14,276
Ostala aktiva	259	606
	21,910	14,882
Obaveze		
Depoziti po viđenju	211	516
Repo ugovori	-	35,000
Pozajmice	68,500	38,500
Obračunata kamata	418	423
Ostale obaveze	9	65
Ukupno	69,138	74,504
U 000 EUR	2019.	2018.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	598	411
Rashodi		
Rashodi od kamata i ostali rashodi	950	860
Ostali administrativni troškovi	872	929
Ukupno	1,822	1,789

Depoziti kod banaka u inostranstvu u aktivi su nekamatonsni depoziti.

Pozajmice u obavezama su po fiksnoj kamatnoj stopi do ugovorenog dopsijeća od 1 do 3 godine. Kamatna stopa se kreće u rasponu od 1,77% do 2,89%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazane su transakcije sa povezanim pravnim licem Erste & Steiermarkische Bank DD, Hrvatska:

U 000 EUR	31.12.2019.	31.12.2018.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	950	517
Ostala aktiva	1	529
Ukupno	951	1,046
Obaveze		
Depoziti po viđenju	6	6
Repo ugovori	-	35,000
Pozajmice	-	-
Obračunata kamata	-	1
Ostale obaveze	6	52
Ukupno	12	35,059
U 000 EUR	2019	2018.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	23	59
Rashodi od kamata i ostali rashodi	54	26
Ostali administrativni troškovi	557	563
Ukupno	611	589

Naknade i ostale transakcije sa ključnim menadžmentom Banke

Naknade ključnom menadžmentu po osnovu bruto zarada, bonusa i naknada u 2019. godini iznose EUR 633 hiljade (2018: EUR 567 hiljade).

Tokom 2019. godine Banka nije odobravalala kredite ključnom menadžmentu (2018. EUR 0 hiljada).

Na dan 31. decembra 2019. godine postojeći krediti menadžmentu iznose EUR 5 hiljada (31. decembar 2018. godine: EUR 12 hiljada). Tokom 2019. godine Banka je po osnovu ovih kredita imala prihod od kamata u iznosu EUR 0,5 hiljada (2018: EUR 1 hiljada).

Stanje obaveza prema povezanim licima na kraju godine je obezbijeđeno gotovinskim kolateralom u iznosu od EUR 0 hiljada (2018 : EUR 0). Nije bilo datih garancija ili primljenih garancija za bilo koje potraživanje ili obavezu sa povezanim licima.

Na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine, Banka nije imala rezervisanja za sumnjiva potraživanja prema povezanim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST

Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat - Hartije do vrijednosti, na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 39,341 hiljada (2018: EUR 36,890 hiljada) su prikazana po fer vrijednosti korišćenjem tehnike procjenjivanja gdje su uzeti svi inputi koji imaju značajan uticaj na zabilježenu fer vrijednost, ili direktno ili indirektno (Nivo 1 u hijerarhiji fer vrijednosti), i u iznosu od EUR 27,377 hiljada (2018: EUR 27,377 hiljada) po fer vrijednosti korišćenjem tehnike koje koriste inpute koji imaju značajan uticaj na fer vrijednost koja nije bazirana na tržišnim podacima (Nivo 3 u hijerarhiji fer vrijednosti).

Sredstva koja se ne vode po fer vrijednosti

Fer vrijednost kredita i plasmana klijentima i kreditnim institucijama je izračunata diskontovanjem budućih tokova gotovine, uzimajući u obzir efekte kamate i efekte kreditnog raspona. Uticaj promjene kamatne stope zasnovan je na kretanjima tržišne kamatne stope, dok su promjene u kreditnom spredu izvedene iz vjerovatnoće nastanka neizvršenja (PD) i gubitka po osnovu neizmirenja obaveza (LGD) koji je korišćen za interno računanje rizika. Za izračunavanje fer vrijednosti, krediti i plasmani su grupisani u homogene portfolije na osnovu metoda ocjene, dospijeća i rizika zemlje.

Za obaveze bez ugovorenih dospijeća (npr. depozit po viđenju), knjigovodstvena vrijednost predstavlja minimalnu fer vrijednost.

Fer vrijednost ostalih obaveza koje se vode po amortizovanoj vrijednosti se procjenjuju uzimajući u obzir stvarnu kamatnu stopu i sopstveni raspon kredita i oni se raspoređuju na treći nivo.

Sredstva kojima je fer vrijednost približna knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i obaveze koja su likvidna ili imaju kratkoročno dospijeće (manje od 1 godine) pretpostavka je da im je knjigovodstvena vrijednost približna fer vrijednosti. Ova pretpostavka je takođe primijenjena na depozite po viđenju, štedne depozite bez specifičnog dospijeća i finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom.

Instrumenti sa fiksnom kamatom stopom

Fer vrijednost instrumenata sa fiksnom kamatom stopom po amortizovanom trošku je procijenjena upoređujući tržišne stope koje se nude za slične finansijske instrumente do obima do koga su te stope dostupne. Procijenjena fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatom stopom je bazirana na diskontovanom toku gotovine koristeći prevladavajuću tržišnu kamatnu stopu za dugove sa sličnim kreditnim rizikom i dospijećem.

31. decembar 2018. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	36,890	-	16,356	53,246
Ukupna sredstva	36,890	-	16,356	53,246
31. decembar 2019. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	39,341	-	27,377	66,718
Ukupna sredstva	39,341	-	27,377	66,718

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Glavni ciljevi upravljanja rizikom Banke su sljedeći:

- Doprinijeti razvoju raznih poslovnih linija optimizacijom profitabilnosti prilagođenoj ukupnom riziku;
- Banka bi trebala biti kvalitativni i konkurentan subjekt na crnogorskom tržištu, uključujući i dio stranih klijenata, ne zanemarujući kvalitet kreditnog portfolija i efikasnu kontrolu rizika;
- Osiguranje održivosti Banke kroz sprovođenje kvalitativne infrastrukture upravljanja rizicima.

Model upravljanja rizicima Banke zavisi od:

- Snažnog uticaja upravljanja, i to od Odbora direktora do lokalnih operativnih timova;
- Jake interne procedure i okvira smjernica; i
- Kontinuiranog nadzora od strane nezavisnih tijela.

Tradicionalno, Banka je uglavnom izložena kreditnom riziku, a time i najveći fokus je dat na upravljanju i kontinuiranom razvoju i unaprjeđenju upravljanja kreditnim rizikom, ali ne zanemaruje se uticaj drugih rizika kojima je Banka izložena u svojim aktivnostima kao što su rizik likvidnosti, operativni rizik, tržišni rizici, pravni rizik, reputacioni rizik i slično.

Ova napomena prikazuje informacije o izloženosti Banke prema svakom od navedenih rizika, ciljeve Banke, politike i postupke za mjerenje i upravljanje rizicima, i upravljanje kapitalom.

Odbor direktora ima cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor nad okvirom za upravljanje rizikom Banke. Odbor direktora je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), kreditni odbor i Odbor za reviziju, koji su odgovorni za razvoj i praćenje politika upravljanja rizicima Banke u svojim određenim područjima. Odbor direktora se sastoji od predstavnika akcionara i ostalih članova.

Politike upravljanja rizicima Banke su zasnovane na tome kako identifikovati i analizirati rizike s kojima se suočava Banka, kako bi se postavila primjerena ograničenja i kontrole, te da prate rizike i pridržavanje ograničenja. Politike i sistemi upravljanja rizicima se redovno pregledaju i odražavaju promjene u tržišnim uslovima, proizvoda i usluga koje se nude. Banka, putem standardnih procedura za upravljanje i obukom zaposlenih, ima za cilj razvoj disciplinovanog i konstruktivnog kontrolnog okruženja u kojem svi zaposleni razumiju svoje uloge i obaveze.

Odbor direktora je usvojio sljedeće politike:

- Kreditna politika;
- Pravilnik o defaultima;
- Pravilnik o sistemu rezervacija;
- Pravilnik o rejtinzima
- Politika i procedure za upravljanje kreditnim rizikom
- Politika i procedure za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Politika i procedure za upravljanje tržišnim rizicima;
- Politika i procedure za upravljanje rizikom zemlje;
- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Politika o radu odbora za upravljanje nefinansijskim rizikom (LOCC)
- Pravilnik za samoprocjenu operativnog rizika i kontrola;
- Pravilnik o upravljanju operativnim rizikom;
- Pravilnik za praćenje korektivnih mjera proizašlih iz operativnog rizika
- Pravilnik za prikupljanje i klasifikaciju podataka operativnog rizika
- Priručnik o internom sistemu raspoređivanja klijenata i plasmana
- Politika i procedure za upravljanje lošim plasmanima;
- Procedure naplate.

Politike rizika pokrivaju sve aspekte dotične vrste rizika i zahtjeva, kvantitativnih ograničenja s obzirom na upravljanje rizicima, kontrolu rizika, kao i ako je moguće, kontrole, performanse, računovodstva i takođe regulatorne zahtjeve.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Interna revizija Banke prati usklađenost sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom Banke i preduzima redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, a rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Prema Zakonu o bankama, Banka poštuje zahtjeve koji se odnose na izbor članova Odbora direktora, izbor izvršnih direktora i formiranje Odbora za reviziju.

Odbor za reviziju Banke je odgovoran za analizu finansijskih izvještaja Banke, analizu i praćenje sistema internih kontrola, aktivnosti koje preduzimaju izvršni direktori kako bi se informisao Odbor direktora, u skladu sa zakonom, propisima i aktima Banke. Odboru za reviziju pomaže interna revizija u navedenim funkcijama. Interna revizija obavlja i redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, rezultati se izvještavaju Odboru za reviziju.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskih gubitaka kao rezultat neispunjenja dužnikovih ugovornih obaveza prema Banci.

Kako bi upravljala nivoom kreditnog rizika, Banka:

- analizira kreditnu sposobnost klijenata koji apliciraju za kredite, garancije i ostale kreditne proizvode
- uspostavlja kreditna ograničenja na osnovu procjene rizika,
- bavi se sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i uzima odgovarajuće instrumente obezbijedenja.

Klijenti se prate kontinuirano i limiti rizika se prilagođavaju ako je neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir razne vrste kolaterala.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku proizilazi iz kredita za mala i srednja privredna društva i fizička lica. Iznos kreditne izloženosti u tom pogledu predstavlja knjigovodstvenu vrijednost u aktivi bilansa.

Osnovni principi kreditnog portfolija su:

- Diversifikacija kredita po djelatnostima;
- Diversifikacija u industriji i regiji;
- Diversifikacija izlaganjem (limit, individualno i grupno);
- Diversifikacija po dospijeću;
- Diversifikacija po proizvodima

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ukupna izloženost iznosa kredita i potraživanja, uključujući vanbilansne obaveze, koje se odnose na jednog klijenta ili grupu povezanih klijenata ne može prelaziti 25% sopstvenih sredstava Banke. Izuzeci su, između ostalih, izloženost prema Vladi Crne Gore i izloženosti obezbijedene prvoklasnim sredstvima obezbijedenja, koje ispunjavaju uslove propisane od strane Centralne banke.

Prema regulativi izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih klijenata koja prelazi 10% sopstvenih sredstava Banke se smatra velikom izloženošću.

Kreditni stanovištvu i kreditni privrednim društvima se odobravaju kroz 7 kreditnih odbora, zavisno od nivoa izloženosti i nivoa neobezbijedene izloženosti.

Sektor za upravljanje rizicima kontinuirano prati i mjeri nivo kreditnog rizika, te priprema mjesečne izvještaje o nivou kreditnog rizika i izvještava Rukovodstvo Banke i Odbor direktora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Aktiva u 000 EUR	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti					Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat
	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	Kredit i potraživanja od banaka	Kredit i potraživanja od klijenata	Hartije od vrijednosti	Ostala finansijska sredstva	Hartije od vrijednosti
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	19.636	-	-	-	-	-
Depoziti kod banaka i ostalih depozitnih institucija	-	45.561	-	-	-	-
Derivatna finansijska imovina koja se drži kao instrument zaštite (fer vrijednost)	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat	-	-	-	-	-	66.718
Kredit kupljeni za trgovanje (sekjuritizacija)	-	-	-	-	-	-
Kredit bankama, ostalim depozitnim institucijama, ostalim finansijskim institucijama i privrednim društvima koja se bave finansijskom djelatnošću	-	-	-	-	-	-
Kredit nefinansijskom sektoru	-	-	362.351	-	-	-
Kredit Vladi Crne Gore, drugim korisnicima sredstava iz Budžeta Crne Gore, jedinicama lokalne samouprave i regulatornim agencijama	-	-	21.998	-	-	-
Kredit fondovima	-	-	-	-	-	-
Prava servisiranja	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	-	-	-	22.793	-	-
Factoring i forfeting	-	-	2.242	-	-	-
Potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	-	-	-	-	-	-
Kamatna potraživanja	-	-	231	-	-	-
Vremenska razgraničenja i unaprijed plaćeni troškovi	-	-	1.221	1.063	-	-
Vremenska razgraničenja naknada	-	-	-2.286	-	-	-
Ostala aktiva	-	-	-	-	559	-
UKUPNO	19.636	45.561	385.757	23.856	559	66.718

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

PREGLED KREDITA KOJI SU MIGRIRALI JEDNE FAZE U DRUGU FAZE

u 000 EUR	Opis pozicije	Kreditni odobreni fizičkim licima		Kreditni odobreni pravnim licima		Ukupno	
		Iznos kredita	Broj partija	Iznos kredita	Broj partija	Iznos kredita	Broj partija
1	Stage 1 u Stage 2	797	182	9,514	33	10,311	215
2	Stage 1 u Stage 3	62	12	385	7	447	19
3	Stage 2 u Stage 3	137	38	1,009	2	1,146	40
4	Stage 2 u Stage 1	1,296	152	6,900	12	8,196	164
5	Stage 3 u Stage 2	16	3	-	-	16	3
6	Stage 3 u Stage 1	64	8	-	-	64	8

Obezvrjeđenje

Na kraju 2019. godine Banka je usvojila novu Forbearance, Non-Performing and Default Politiku.

Pravilnik o Forbearanceu, Non-performingu i Defaultima obuhvata zahtjeve koji pružaju jedinstven okvir za prepoznavanje i tretiranje defaulta i povezanih default evenata u Erste grupi. Takođe, ova politika definiše forbearance i non-performing izloženosti. Pravilnik uzima u obzir:

- Uredbu o kapitalnim zahtjevima (EU) br. 575/2013;
- EBA GL 2016/07 - Smjernice o primjeni definicije statusa neispunavanja obaveza na osnovu člana 178. CRR-a ;
- ECB Smjernice za non-performing kredite objavljeno u martu 2017 ("ECB NPL smjernice");
- EBA GL 2018/06-Smjernice za upravljanje neprihodujućim i restrukturiranim izloženostima
- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2015/227 od 9. Januara 2015. Kojom se izmjenjuje i dopunjuje implementaciona regulativa (EU) br. 680/2014 kojom se utvrđuju implementacioni tehnički standardi o nadzornom izvještavanju institucija u skladu sa Uredbom (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća;
- COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2018/171 od 19. Oktobra 2017. O dopunama Uredbe (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za prag značajnosti za dospjele kreditne obaveze .

Navedena Politika definiše koncepte forbearance, non-performing i defaulta, konzistentno sa navedenim zahtjevima. Cilj je imati kompletnu definiciju i implementirati forbearance, non-performing i defaulte u Banci kako je implementirano u Erste Grupi. Navedena promjena tretirana je kao promjena računovodstvene procjene, i efekti su shodno tome priznati na teret bilansa uspjeha.

Banka utvrđuje obezvrjeđenje za gubitke od umanjenja vrijednosti koja predstavlja procjenu za nastale gubitke u portfoliju kredita. Glavna komponenta tih obezvrjeđenja su pojedinačna obezvrjeđenja koja se odnosi na pojedinačno značajne izloženosti i kolektivna ispravka za kreditne gubitke koja je uspostavljena za grupe homogenih sredstava u odnosu na gubitke koji su nastali, ali nisu bili identifikovani za kredite koji podliježu pojedinačnoj ocjeni za obezvrjeđenje.

Banka klasifikuje izloženosti kreditnom riziku prema privrednim društvima u različite kategorije. Banka procjenjuje nadoknadivi iznos diskontovanjem budućih novčanih tokova na individualnoj osnovi za sve značajne izloženosti razvrstane u loše kategorije. Kolektivno obezvrjeđenje za zdrave kategorije se zasniva na procjenama vjerovatnoće neispunavanja obaveza i gubitaka u slučaju neplaćanja za izloženosti prema privrednim društvima i fizičkim licima korišćenjem sopstvenih istorijskih podataka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Politika otpisa

Banka otpisuje kredit kada utvrdi da su krediti nenaplativi. Ta odluka se donosi nakon razmatranja informacije kao što su pojave značajne promjene finansijskog položaja dužnika, takve da dužnik više ne može platiti obaveze i nema perspektivu da će platiti u budućnosti i nema kvalitetni kolateral. Za manje iznose kredita gdje postoji standardizovani kolateral u vidu žiranata i kada nema naplate od žiranata, otpis se uglavnom utvrđuje na osnovu istorije kašnjenja proizvoda. Ovi krediti su rangirani u ocjenu R4 internom metodologijom kreditnog ocjenjivanja.

Nenadoknadivi plasmani ocijenjeni sa R4 su oni za koje se pretpostavlja da ukupno potraživanje neće biti vraćeno iz osnovnog ili sekundarnog novčanog toka. U vezi nenadoknadivih plasmana ocijenjenih sa R4, po pravilu sadašnja vrijednost tih potraživanja jednaka je nuli, osim kada je jako dobro sredstvo obezbjeđenja od odobrenog kredita

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka za Banku, zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore iz političkih, socijalnih i ekonomskih razloga zemlje u kojoj se nalazi sjedište dužnika.

Za rangiranje zemalja u odgovarajuću kategoriju, Banka koristi:

- dugoročni kreditni rejting zemlje dužnika, utvrđen od strane međunarodno priznatih eksternih institucija;
- informacije koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou, kao što su informacije koje je pripremio Međunarodni monetarni fond, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj i Banka za međunarodna poravnanja;
- raspoložive informacije o veličini, prirodi i dospelosti spoljnog duga zemlje dužnika, stopi inflacije i istorijskim podacima o servisiranju spoljnog duga te zemlje;
- raspoložive informacije o tekućim uslovima u zemlji dužnika, a posebno o privrednom i političkom stanju u toj zemlji, uključujući i procjene socijalne i političke.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, prati rizik zemlje kontinuirano i daje preporuke za izmjene ako su potrebne, kako bi politike i procedure bile u skladu sa Bančinom strategijom i ciljevima.

Sektor upravljanja rizicima – Služba nadzora i izvještavanja, dostavlja mjesečne izvještaje Odboru direktora o izloženosti riziku zemlje.

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti je definisano Politikom i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti, kojom je definisano da odgovornost u upravljanju likvidnošću Banke snosi Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (u daljem tekstu: ALCO Komitet).

ALCO komitet kao nadležno tijelo donosi sledeće odluke:

- strateške odluke koje se odnose na upravljanje aktivom i pasivom Banke tj. odluke koje doprinose održavanju zadovoljavajuće valutne, likvidne i kamatne strukture bilansa banke;
- analizira i predlaže politiku cijena;
- odluke o strateškim ulaganjima u određene proizvode;
- odluke da li će se neka izloženost rizicima hedgirati.

Odbor direktora je svjestan da se politikom ne mogu predvidjeti sve situacije, uslovi i mogućnosti koje se mogu pojaviti. Iz tog razloga, ALCO je ovlašćen da razumno odstupa od gore navedene politike i o takvim aktivnostima odmah obavijesti Odbor direktora.

Likvidnost Banke se definiše kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze. Banka je izložena dnevnim obavezama za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva iz tekućih računa, depozita, povlačenja kredita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti. Usaglašenost i kontrolisana neusaglašenost dospijeaća i kamatnih stopa aktive i obaveza su fundamentalne za rukovodstvo Banke

Upravljanje rizikom likvidnosti Banke podrazumijeva da je likvidnost Banke zasnovana na regularnoj i stabilnoj naplati potraživanja o njihovim rokovima dospijeaća i shodno tome Banka vrši praćenje plasiranih sredstava sa stanovništva vjerovatnoće naplate u predviđenim rokovima. Primarni izvori sredstava Banke su depoziti domaćih pravnih lica i stanovništva kao i kratkoročne kreditne linije odobrene od strane banaka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka održava likvidnost konstantno prateći usklađenost izvora i plasmana, da bi na taj način bila u mogućnosti da sve svoje obaveze kao i obaveze svojih deponenata, izmiruje u rokovima dospijeca, pokušavajući istovremeno da zadovolji potrebe osnivača i poslovnih komitenata prilikom odobravanja kredita, odnosno da uskladi rokove dospijeca kredita sa potrebama zajmotražioca.

Tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke analiziranih na osnovu toga kada se očekuje da budu naplaćene ili ne.

U 000 EUR	Do 1 godine	Preko 1 godine	Ukupno
Aktiva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	53,762	14,033	67,795
Kredit i potraživanja od banaka	45,561	-	45,561
Kredit i potraživanja od klijenata	105,377	280,380	385,757
Investicione HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	64,712	2,006	66,718
Investicione HOV koje se vrednuju po AC	1,063	22,793	23,856
Ukupno na dan 31. decembra 2019. godine	270,475	319,212	589,687
Obaveze			
Depoziti banaka	1,502	-	1,502
Depoziti klijenata	347,101	26,367	373,468
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug	57,380	66,839	124,219
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-
Ukupno na dan 31. decembra 2019. godine	405,983	93,206	499,190

Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena, kao što su kamatne stope, cijene kapitala i devizni kursevi uticati na prihode Banke ili vrijednost njihovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku unutar prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povraćaja na rizik.

Upravljanje tržišnim rizikom

Upravljanje tržišnim rizikom je jedan od glavnih ciljeva kako bi se ograničili potencijalni gubici uzrokovani nepovoljnim promjenama kamatnih stopa, deviznih rizika, indeksa cijena i ostalih tržišnih faktora koji mogu uticati na vrijednost finansijskih instrumenata, na profitabilnost i adekvatnosti kapitala Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Tržišni rizik prati se od strane Sektora za upravljanje rizicima. Sistem Banke za upravljanje tržišnim rizikom se sastoji od:

- Identifikacije trenutnog tržišnog rizika i mogućih rizika od novih poslovnih aktivnosti;
- Mjerenja tržišnih rizika kroz uspostavljen mehanizam i procedure za tačne i ažurirane procjene tržišnog rizika;
- Praćenje tržišnog rizika kroz analiziranje njegovog statusa, promjena i trendova;
- Kontrola tržišnog rizika - upravljanjem rizikom na nivou prihvatljivom za profil rizika Banke.

Banka upravlja svim tržišnim rizicima, a posebno:

- Rizikom kamatne stope;
- Deviznim rizikom;
- Rizikom ulaganja u hartije od vrijednosti (cjenovni rizik).

Rizik kamatne stope

Poslovanje Banke je pod uticajem rizika promjene kamatnih stopa u onoj mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju u različitim trenucima ili u različitim iznosima.

Aktivnosti upravljanja rizicima usmjerene su na optimiziranje neto kamatnog prihoda, uz date tržišne kamatne stope u skladu s poslovnom strategijom Banke.

U upravljanju strukturom kamatne stope, više Rukovodstvo razmatra između ostalog sljedeće:

- Makro i mikro ekonomske prognoze;
- Prognoze stanja likvidnosti i
- Očekivane trendove u kamatnim stopama.

Banka je izložena uticajima fluktuacija tržišnih kamatnih stopa na svoj finansijski položaj i novčane tokove. Kamatne marže mogu se povećati kao rezultat takvih promjena ili se mogu smanjiti uz stvaranje gubitka u slučaju da su nastala neočekivana kretanja na datum promjene kamatne stope. Banka utvrđuje procedure i primjenjive metode kamatnog pozicioniranja dok poziciju bilansa u smislu kamatne strukture Banka redovno prati.

Tabela u nastavku prikazuje izloženost Banke na kretanja kamatnih stopa:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U 000 EUR

Na dan 31. decembra 2019.

OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	14,033	-	-	-	-	14,033
Kamatonosne hartije od vrijednosti	63,446	-	-	-	22,930	86,376
Kredit i ostala potraživanja	127,264	12,301	28,933	38,499	193,712	400,709
Ostala osjetljiva aktiva	46	116	208	1,845	47	2,262
Ukupno	204,789	12,417	29,141	40,344	216,689	503,380
% od ukupne kamatonosne aktive	40.68%	2.47%	5.79%	8.01%	43.05%	100.00%
OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatonosni depoziti	31,116	23,056	34,917	82,472	131,584	303,145
Kamatonosni krediti	56,500	25,274	513	1,186	40,583	124,056
Ukupno	87,616	48,330	35,430	83,658	172,167	427,201
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	20.51%	11.31%	8.29%	19.58%	40.30%	100.00%
RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	117,173	(35,913)	(6,289)	(43,314)	44,522	76,179
Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	117,173	81,260	74,971	31,657	76,179	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	19.37%	13.43%	12.39%	5.23%	12.59%	

Ova analiza je obezbijedena na osnovu perioda promjene kamatnih stopa ili dospijea.

Banka priprema izvještaje u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore za mjerenje kamatnog rizika za sve pozicije imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i za sve druge naknade ili troškove koji su izloženi kamatnom riziku. Izvještaji izrađeni u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore se koriste za mjerenje rizika u odnosu na neto prihod od kamata (NI) proizašlog iz ponovnog određivanja cijene imovine i obaveza tokom vremena. Rizik se mjeri po veličini i trajanju od mogućih kretanja kamatnih stopa. Banka je svjesna da održavanje ravnotežne pozicije za sve periode prikazivanja u gap izvještajima ne obezbjeđuje imunitet od kamatnog rizika. Banka je svjesna sljedećih ograničenja u izvještajnim gapovima:

- Rizik može biti skriven u okvirima ponovnih određivanja cijena;
- Kamatne stope na imovinu i obaveze se ne kreću uvijek zajedno;
- Izloženost koja proizlazi iz novog posla.

Da bi se izbjegla takva ograničenja, Banka upotrebljava simulacije (pretpostavke) s namjerom projekcije buduće strukture bilansa i primjenom različitih scenarija kamatnih stopa. Uticaj kredita i potraživanja i prijevremeno povlačenje depozita je takođe uzeto u obzir.

Osim toga, Banka je usmjerena na marže kamatnih stopa. Banka je svjesna da je volatilnost kamatne marže potencijalni indikator kamatnog rizika. Ovom maržom se upravlja određivanjem cijena kredita, cijene depozita i ulaganja. Kreditima se određuje cijena u cilju postizanja poštenog povraćaja na ulaganja akcionara. Depoziti su primljeni po cijeni koja omogućuje pravedan tretman za klijente Banke, razumno je konkurentna, bez povećanja troškova finansiranja Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Upravljanje kamatnim rizikom u vezi sa gapom kamatnih stopa je dopunjeno praćenjem osjetljivosti na neto kamatni prihod imovine i obaveza Banke na razna standardna i nestandardna scenarija kamatnih stopa. Standardna scenarija se razmatraju jednom mjesečno uzevši u obzir razumnu moguću promjenu kamatnih stopa od 100 baznih poena (bp) paralelno (pad ili porast) u svim krivama prinosa. Analiza bilansa uspjeha na osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu prikazano je kako slijedi:

U 000 EUR	100 bp paralelno povećanje	100 bp paralelno smanjenje
Prosječno za period	(24)	24
Maksimum za period	799	1,171
Minimum za period	(1,171)	(799)
Na dan 31. decembra 2019. godine	546	(546)
Prosječno za period	162	(162)
Maksimum za period	997	128
Minimum za period	(128)	99
Na dan 31. decembra 2018. godine	642	(642)

Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu. Banka je postavila ograničenja na stanja po valutama, koji se prate na dnevnoj bazi.

Kako su otvorene pozicije u GBP i CHF i USD iznosile EUR 67 hiljada, EUR 62 hiljada i EUR 33 hiljada, Rukovodstvo smatra da Banka trenutno nije značajno izložena deviznom riziku.

Cjenovni rizik

Trenutna strategija Banke je da neće ulagati u hartije od vrijednosti koje se drže u trgovačkoj knjizi i vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Operativni rizik

Operativni rizik se definiše kao rizik pojave gubitka uslijed nepravilnog ili neodgovarajućeg ponašanja i aktivnosti zaposlenih, neadekvatnosti i/ili grešaka u procesima i organizaciji, neadekvatnosti i/ili grešaka u sistemima i infrastrukturi ili uslijed eksternih faktora i uticaja.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je ravnoteža troškova i rizika unutar ograničenja na sklonost riziku Banke, ali treba biti u skladu s razboritim upravljanjem zahtijevnim od strane Banke.

Prioriteti upravljanja rizicima identifikuju se kroz:

- iskustvo i posmatranje;
- procjenu interne revizije i znanje;
- interne kontrole;
- razradu procjene rizika;
- postupke za upravljanje promjenama;
- zdrav razum;
- izvještaje o incidentu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka je uspostavila sistem za upravljanje operativnim rizicima koji uključuje:

- Politike i postupke za upravljanje operativnim rizicima koji omogućuju identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika;
- Odgovornost za sprovođenje i efikasnost operativnog rizika je u Sektoru za upravljanje rizicima, kao i nadzor i praćenje rizika;
- Odgovornost za prepoznavanje i upravljanje operativnim rizikom leži na poslovnim linijama upravljanja;
- Interna revizija je odgovorna za realizaciju dogovorenog programa revizije, koji obuhvata sve sektore i službe, identifikaciju rizika i ne pridržavanje procedura, izvršenje posebnih istraga i izvještavanje Glavnog izvršnog direktora i Odbora direktora.

Upravljanje kapitalom

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta solventnosti. Koeficijent solventnosti ne smije biti manji od 10%.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka čine:

- osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
- dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopuskog kapitala I, i
- dopunski element sopstvenih sredstava, koji se uključuje u dopunski kapital II.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisione premije;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital.
- kapitalna dobit ostvarena kupovinom i prodajom sopstvenih akcija.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom;
- revalorizacione rezerve.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi se može tretirati kao dopunski element sopstvenih sredstava koji se uključuje u dopunski kapital II banke, ukoliko:

- je dug u cjelosti otplaćen;
- banka ne garantuje otplatu duga u bilo kojem obliku;
- je, u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima;
- ugovor sadrži klauzulu zabrane isplate kamata i glavnice, čak i nakon dospjeća duga, ako bi tom isplatom iznos sopstvenih sredstava pao ispod propisanog nivoa;
- je rok dospjeća duga unaprijed određen, duži je od dvije godine i ne može se otplatiti prije ugovorenog roka dospjeća;
- je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji pored uslova iz tač. 2 - 5 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom

Banka je dužna održavati koeficijent solventnosti na nivou od najmanje 10%. Politika Banke je zadržati jaku bazu kapitala kako bi zadržala povjerenje tržišta, investitora i kreditora za buduću razvoj. U toku godine, Banka je zadovoljila zahtjeve za minimalnom solventnosti Centralne banke Crne Gore.

Regulatorni kapital i adekvatnost kapitala Banke je prikazana u narednoj tabeli:

U 000 EUR	31.12.2019.	31.12.2018.
Osnovni kapital		
Akcijski kapital	5,339	5,339
Emisiona premija	1,571	1,571
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	66,926	56,694
Rezerve iz zadržane dobiti	300	300
Odbitne stavke od osnovnog kapitala	(4,393)	(3,670)
Ukupan regulatorni kapital	69,743	60,234
Rizikom ponderisana aktiva:		
Bilansne pozicije	265,588	213,253
Vanbilansne pozicije	30,905	28,774
Kapital za:		
Operativni rizik	4,738	4,495
Rizik zemlje	497	112
Ostali rizici	1,191	1,008
Ukupni zahtjev za kapitalom	302,919	247,642
Adekvatnost kapitala	20.18%	20.91%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka računa regulatorni kapital i adekvatnost kapitala na osnovu finansijskih izvještaja pripremljenih u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore, Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala na nivou od minimum 10%. Na dan 31. decembra 2019 godine koeficijent adekvatnosti kapitala iznosio je 20.18% (2018: 20.91%). Banka je u obavezi da održava određeni minimum ili maksimum koeficijenata u skladu sa regulativima Centralne banke Crne Gore i Zakonom o bankama. Na dan 31. decembra 2019. godine Banka je zadovoljavala kriterijume propisane od strane Centralne banke Crne Gore.

31. DODATNE INFORMACIJE ZA IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

NOVČANA SREDSTVA

Za potrebe sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine novčana sredstva sastoje se od sredstava sa rokom dospijeca ispod 3 mjeseca od datuma sticanja i odnose se na: novčana sredstva u trezoru, račune kod centralnih banaka i drugih banaka.

U 000 EUR	2019.	2018.
Gotovina u blagajni (napomena 14)	20,192	22,988
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore (napomena 14)	19,705	32,408
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka (napomena 15)	45,592	16,464
Stanje na dan 31. decembra	85,489	71,860

32. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	2019.	2018.
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	12,270	10,232
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	5,339	5,339
Zarada po akciji / u EUR	2,298	1,917

Banka nema potencijalno umanjujući obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije za kupovinu akcija na dan izvještaja o finansijskom položaju.

33. PORESKI RIZICI

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja prikazanih kroz finansijske iskaze. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 65/01, 80/04 i 29/05), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

34. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Početak 2020. godine u Kini su se prvi put pojavile vesti o COVID-19 (koronavirusu), uzrokujući poremećaje u poslovanju i ekonomskim aktivnostima. U prvih nekoliko meseci 2020. godine virus se širio globalno i njegov negativni uticaj je dobio na značaju.

Banka smatra da je ova epidemija događaj nakon datuma izvještajnog perioda koji ne zahtijeva korekcije finansijskih izvještaja.

Rukovodstvo smatra da će se efekti trenutne situacije na ekonomiju Crne Gore i poslovanje Banke ispoljiti prije svega u domenu likvidnosti i kvaliteta kreditnog portfolija Banke. Likvidnost banke je pod uticajem uvođenja moratorijuma od strane regulatora na otplatu kredita i ostalih potraživanja pravnim i fizičkim licima u periodu od 90 dana, kao i pod uticajem tekuće zdravstvene i društvene situacije zbog mogućeg povlačenja depozita klijenata. Iako je nemoguće precizno kvantifikovati očekivano smanjenje novčanih tokova, Rukovodstvo smatra da Banka ima značajnu poziciju u hartijama od vrijednosti što omogućava sticanje dodatne likvidnosti, kao i potencijalnu mogućnost povlačenja dodatnih sredstava od Erste Grupe.

Banka je analizirala izloženost prema klijentima, a posebno izloženosti u ugroženim djelatnostima, koje će verovatno biti najviše pogođene situacijom. Iako je nemoguće precizno kvantifikovati uticaj situacije na kvalitet portfolija, Rukovodstvo smatra da ima Banka posедуje odgovarajuću kapitalnu rezervu.

Više informacija o kapitalnoj adekvatnosti dato je u napomeni 30.

Budući da se situacija ubrzano razvija, trenutno nije moguće dati kvantitativnu procjenu budućih efekata na poslovanje Banke. Rukovodstvo će i dalje pratiti potencijalni uticaj virusa na poslovanje Banke i preduzeti sve moguće korake za ublažavanje bilo kakvih efekata.

Nije bilo događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi zahtijevali korekcije ili objelodanjvanja u finansijskim izvještajima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**35. OPŠTI PODACI O BANCIMA**

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke:	ERSTE Bank AD, Podgorica
Adresa:	Arsenija Boljevića 2A, Podgorica
Matični broj:	02351242
Telefon/Fax:	+ 382 (0)20 440 440, +382 (0)20 409 409
Adresa internet stranice:	http://www.erstebank.me
Adresa elektronske pošte:	info@erstebank.me
Broj filijala:	Banka ima centralu i 17 filijala
Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2019.	282
Žiro račun:	907 – 54001 – 10

Erste Bank A.D., Podgorica, je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozita na domaćem i inostranom tržištu. Registar broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitentata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke.

Podaci o članovima Odbora direktora i Uprave na 31.12.2019.:

Odbor direktora	Ime i prezime
Predsjednik	Christoph Schofbock
Zamjenik predsjednika	Michaela Hasslacher Glavanovits
član	Borislav Centner
član	Miroslav Kožul
član	Slađana Jagar

Uprava	Ime i prezime
Glavni izvršni direktor	Aleksa Lukić
Izvršni direktor	Damir Ivaštinović
Izvršni direktor	Darko Keković

U skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG" br. 52 od 9. avgusta 2016), član 11, član 13 i član 14, Erste bank AD Podgorica objavljuje izvještaje za 2019. godinu:

Obaveza sastavljanja finansijskih iskaza, izvještaj menadžmenta

Član 11.

1) a) Kratak opis poslovnih aktivnosti

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u Julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

1. kaskodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
2. poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
3. poslovi brokera, dilera i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Bojjevića 2A.

b) Organizaciona struktura pravnog lica

Na dan 31. decembra 2019. godine Banka ima 282 zaposlenih radnika (31. decembra 2018. godine: 280 zaposlena radnika).

Obavljanje poslovanja Banke organizovano je u 18 osnovnih organizacionih jedinica, tj. 10 sektora i 8 službi: Sektor stanovništva, Sektor privrede, Sektor upravljanja rizicima, Sektor finansija i računovodstva, Sektor informacione tehnologije i organizacije, Sektor procesinga, Sektor upravljanja imovinom, Sektor pravnih poslova, naplate, upravljanja lošim plasmanima i preuzetom imovinom, Sektor direktnih kanala, Sektor riznice, Služba marketinga, Služba komunikacija Služba ljudskih resursa, Služba interne revizije, Služba za sprečavanje pranja novca, Služba za sekretarske poslove i praćenje usklađenosti, Služba za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost, Služba upravljanja kreditnim rizikom pravnih lica.. Kancelarija uprave se organizuje kao posebna organizaciona jedinica. U okviru Sektora stanovništva posluje 17 filijala.

- 2) a) **Istinit prikaz razvoja, analize finansijskog položaja i rezultata poslovanja pravnog lica, uključujući finansijske i nefinansijske pokazatelje primjerene za određenu vrstu poslovne aktivnosti**

Erste Bank AD Podgorica posluje kroz mrežu od 17 filijala širom Crne Gore i uslužuje preko 106 hiljada klijenata na kraju 2019. godine.

Banka je u 2019 godini nastavila trend dobrog poslovanja pridobijajući nove klijente i razvijajući odnose s postojećim, tako da je ostvarila dobit prije poreza u iznosu od 13,4 miliona EUR što je 19% više u odnosu na prethodnu godinu. Dobit poslije poreza iznosi 12,3 miliona EUR s povratom na kapital od čak 14,7%, i povratom na aktivu od 2,2 %.

Ukupni Neto prihodi iz poslovanja ostvareni su u iznosu od 27,5 miliona EUR, što je 10% više u odnosu na 2018. godinu.

Neto prihod od kamata ostvaren je u iznosu 23,5 miliona EUR (21,2 miliona EUR) i za 10,5% je veći u odnosu na prethodni izvještajni period. Neto kamatna margina se smanjila sa 5,08% na kraju 2018. godine na 5,02% na kraju 2019.godine. Značajno smanjenje neto kamatne margine na tržištu dovelo je do njenog smanjenja i u Banci u 2019.godini.

Neto prihod od naknada i provizija je povećan je za 16% i iznosilo je 3,6 milion EUR (2018: 3,1 miliona EUR). Povećanje je rezultat rasta prihoda od kartičarstva i prihoda od platnog prometa.

Troškovi obezvrijeđenja i rezervisanja su pozitivni i iznosili 119 hiljada EUR. Pokrivenost NPL-a rezervama je visoka i iznosila je 112% na kraju 2019, što predstavlja povećanje u odnosu na kraj 2018. godine kada je iznosila 105%. Banka redovno prati kontrolu naplate uz konzervativni rizični apetit, koji je prilagođen zahtjevnim tržišnim uslovima.

Troškovi poslovanja ostvareni su u iznosu od 15,1 miliona EUR (2018: 14,6 miliona EUR) i u odnosu na prethodnu godinu su se porasli za 4% dok se odnos troškova i prihoda smanjio sa 58,4% na 54,9%. Na kraju godine ukupna aktiva je iznosila 605,1 miliona EUR (2018: 520,3 miliona EUR) i povećala se za 16% u odnosu na 2018. godinu.

Neto krediti klijentima Erste banke na dan 31. decembar 2019. godine iznosili su 385,8 miliona EUR i bili su za 20% veći u odnosu na kraj 2018.godine (2018: 320,8 miliona EUR). Prema podacima koje objavljuje Centralna banka Crne Gore, tržišni udio Erste banke u neto kreditima klijentima je na kraju decembra 2019.godine iznosio 14,71% i bilježi rast od 2,58 pp u odnosu na 2018. godinu.

Kreditni rast na bankarskom tržištu je u 2019. godini iznosio 4,39%. Detaljniji pogled na strukturu kredita, pokazuje da je bankarski sektor u segmentu kreditiranja stanovništva ostvario rast od 7,44% na godišnjem nivou, dok su krediti privatnim kompanijama porasli za 5,77%. Izražena je tražnja za kreditima za refinansiranje, kako kratkoročnih, tako i dugoročnih kredita. Ukupan portfelj Erste banke u stanovništvu je na kraju 2019. godine iznosio 231,7 miliona EUR, što predstavlja rast od 18,6% u odnosu na prethodnu godinu.

U toku 2019, shodno strategiji Banke, nastavljena je optimizacija pasivnih kamatnih stopa. Tokom 2019. godine ukupni depoziti klijenata povećani su za 9,2% i iznose 373,5 miliona EUR na kraju 2019. godine, od čega se na depozite stanovništva odnosi 196,4 miliona EUR, a na depozite pravnih lica 177,1 miliona EUR.

U sektoru stanovništva, tokom 2019.godine, je nastavljen pozitivan trend rasta broja klijenata i njihovih računa. Rast broja klijenata u odnosu na prethodnu godinu je 9,7%, rast broja ukupnih računa je 10,3%, kao i broj aktivnih računa 11,94%. Takođe, zabilježen je rast broja računa za uplatu penzija za 15,1% i broja računa za uplatu zarada 23,9%.

Realizovano je 98,6 miliona EUR plasmana kroz 13 hiljada kreditnih aranžmana. Najveće učešće u ukupnom plasmanu se odnosilo se na gotovinske nenamjenske potrošačke kredite i stambene kredite, kao i na hipotekarne i kredite za adaptaciju stambenog prostora. Ostvaren je rast kreditnog portfelja za 36,2 miliona EUR ili 17,6%.

Prema podacima od decembra 2019. godine, tržišno učešće Banke u kreditima stanovništvu u odnosu na 2018. godinu je povećano za 1,55 pp i iznosi ukupno 17,6%. Dodatno, učešće gotovinskih kredita u portfelju industrije istog proizvoda iznosi 20,8%, stambenih kredita 18,1%, a kod limita iskorišćeni iznos dozvoljenih prekoračenja uzima učešće 29%, odnosno kreditne kartice 19,7%.

Depozitni portfelj je smanjen tokom 2019.godine za 19 miliona EUR ili 9,2%, kao i tržišno učešće za 0,62 pp i iznosi 10,8%.

Erste banka je i u 2019. godini ostala fokusirana i na segment privrede. U segmentu rada sa pravnim osobama ostvaren je rast kreditnog portfolija od EUR 29,1 mil. (21,8%) u odnosu na kraj 2018. U fokusu aktivnosti su bile privatne kompanije, kod kojih je zabilježen rast neto kredita od EUR 23,1 mil. (22,03%), čime je tržišno učešće u ovom segmentu poraslo sa 10,47% na 12,33% tj. za cijelih 1,86 pp i predstavlja 63% neto rasta tržišta. Uprkos trendu pada kamatnih stopa na tržištu, ostvaren je rast kamatnih

prihoda od 10,6% zahvaljući dobroj dinamici plasmana i minimalnom padu PPNKS od 0,25%. Posebna pažnja je posvećena cross sellingu na nivou klijenta, pa je u dijelu servisa banke, ostvaren rast od: 15,24 % po pitanju broja e-banking korisnika, 10,63% po pitanju SMS korisnika i rast od 9,78 % u broju aktivnih debitnih kartica.

Sektor privrede je ušao u proces razvoja CRM platforme za dalju optimizaciju procesa i podizanje efikasnosti. Započete su aktivnosti na definisanju novih prodajnih alata i prodajnih segmenata, koji će omogućiti dalji rast u budućnosti i usmjeravati aktivnosti ka pružanju još kvalitetnije usluge i servisa klijentima.

Direktni kanali

Kartično poslovanje

U 2019. Erste banka bilježi rast od 11,97% u broju aktivnih kartica, te je njihov broj iznosio 58 hiljada. Ukupan broj transakcija platnim karticama u 2019. je porastao za 32,11% i iznosi 3,2 miliona na kraju godine. Ostvareni rast u broju transakcija debitnom platnom karticom bio je 33,9%, dok su transakcije kreditnom platnom karticom takođe zabilježile rast od 1,3%.

Ukupan promet ostvaren platnim karticama Banke u 2019. u odnosu na 2018. je takođe porastao za 20,3% i iznosio je 129,5 miliona EUR. Rast prometa debitnim platnim karticama iznosio je 21,4%, dok je u kreditnim platnim karticama zabilježen pad od 0,5%.

U 2019. mreža bankomata je proširena za 2 novih bankomata. Ukupan broj transakcija na bankomatima u 2019. je porastao za 20,9% i iznosio je 904 hiljada. Ukupan promet platnim karticama na bankomatima Erste banke u 2019. iznosio je 105,1 miliona EUR ili 23,2% više nego u 2018.godini. Dostupnost bankomata ili SLA bankomata za 2019. godinu bio je 99%.

Digitalno bankarstvo

Broj korisnika elektronskog bankarstva u 2019. bio je 7,6 hiljada, što predstavlja rast od 19,1% u odnosu na 2018.godinu.

Ukupan broj naloga realizovanih putem elektronskog bankarstva u ukupnom platnom prometu banke blo je 317 hiljada što predstavlja rast od 27,3%. U ukupnom broju realizovanih naloga ostvarenog putem elektronskog bankarstva, u platnom prometu prednjače poslovni subjekti sa učešćem od 79,6%.

U ukupnoj strukturi broja naloga ostvarenih putem elektronskog bankarstva u odnosu na ukupan broj platnih naloga realizovanog u platnom prometu fizička lica čine 19,2% na kraju 2019, dok pravna lica u istoj strukturi čine 43,1%.

Ukupan promet naloga realizovanih elektronskim putem fizičkih lica iznosio je 10.1 miliona EUR što predstavlja pad od 7,9%, dok je isti taj podatak za pravna lica bio 481,4 miliona EUR što predstavlja rast od 45,7%.

Broj korisnika mBanking aplikacije na kraju 2019. godine bio je 4,9 hiljada, što predstavlja povećanje od 37,8%. Broj naloga realizovanih putem mBanking-a na kraju 2019. bio je 42 hiljade, što predstavlja rast od 88,9% u odnosu na 2018. Navedena usluga se realizuje samo za fizička lica.

Broj korisnika SMS info servisa po tekućem računu u 2019. godini je porastao za 22,5% i dostigao je broj od 26 hiljada Broj korisnika SMS usluge za platne kartice bio je 1,3 hiljade što predstavlja rast od 3,4%.

Upravljanje rizicima

Banka je 2019. godinu završila kao dobro kapitalizovana banka sa koeficijentom solventnosti od 20,18% koji je znatno iznad zakonskog minimuma od 10% (2018: 20,91%).

Tokom 2019. godine Banka je zadržala značajno tržišno učešće u svim sferama, pritom izuzetno vodeći računa o kvalitetu plasmana i orijentišući se ka klijentima i industrijskim granama čija je perspektiva poslovanja neupitna.

Rizični profil Erste banke u 2019 godini bio je na očekivanom nivou. Kašnjenja preko 90 dana su se smanjivala tokom 2019. godine. U segmentu privrede DPD > 90 je smanjeno sa 3.3% na 2.2%, a u segmentu stanovništva je ostala na nivou sa kraja 2018 godine 2.96%

Pokrivenost Non-performing loans (NPL) rezervama je visoka i iznosila je 111.75% na kraju 2019. bez uključivanja vrijednosti kolaterala. Pokrivenost NPL-a samo specifič rezervama je visoka i iznosi 76.37%. Non performing loans (NPL) izloženost se smanjila tokom 2019. godine, te je na kraju godine iznosila 3.99%. Tokom četvrtog kvartala 2019 godine završen je projekat Risk methods kojim je počela primjene nove Default politike shodno standardima Erste grupe.

Ukupan trošak obezvrjeđena i rezervacija (bilans, vanbilans) je bio pozitivan i iznosio je 1,31 miliona EUR u 2019. (2018: 0.38 miliona EUR).

Iznos Non performing izloženost (NPE) se zadržao na istom nivou na kraju 2019 godine i iznosi 2.63%. Udio izloženosti u najboljoj rejting kategoriji „Low risk“ je visok i iznosi 74.2%.

Likvidnost Banke je konstantno bila jaka – svi pokazatelji likvidnosti znatno iznad zakonskih minimuma. Izloženost tržišnom riziku je i tokom 2019. godine ostala na niskom nivou.

b) Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Članovi Odbora direktora Banke na 31.12.2019. godine su:

Christoph Schöfböck - predsjednik Odbora direktora
Michaela Hasslacher Glavanovits - zamjenica predsjednika Odbora direktora
Borislav Centner – član Odbora
Miroslav Kožul – član Odbora
Slađana Jagar – članica Odbora

Izvršni direktori Banke na 31.12.2019. godine su:

Aleksa Luklć – Glavni izvršni direktor
Damlir Ivaštinović – Izvršni direktor
Darko Keković – Izvršni direktor

Članovi Odbora za reviziju Banke na 31.12.2019. godine su:

Slađana Jagar - Predsjednica Odbora
Vlatka Bogdanović - članica Odbora
Natalija Grbin - članica Odbora

3) Informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine

Erste Bank AD Podgorica, kao dio Erste Grupe, odgovorno pristupa svom poslu i posvećena je zaštiti životne sredine, kako na lokalnom, tako i globalnom nivou. Svjesna značaja zaštite životne sredine, priznaje važnost uključivanja ekoloških pitanja u svakodnevne poslovne odluke i aktivnosti.

Erste Bank AD Podgorica se ujedno i obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice.

Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju kao što su energenti, voda, papir i otpad. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste Bank AD Podgorica je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015. Prije samog uvođenja Sistema menadžmenta zaštite životne sredine, banka je usvojila i Politiku za strategiju zaštite okoline, uštede energije i očuvanja klime. Saglasno ovome, Banka je prilikom kupovine i ulaganja u prostor nove upravne zgrade Banke, vodila računa i izdvojila dodatna sredstva kako bi se ispoštovala osnovna načela ove dvije politike, te je odrađeno sljedeće:

- pri kupovini poslovnog prostora odabran je objekat koji je izgrađen kao energetski efikasan objekat
- kako bi se racionalno upravljalo potrošnjom električne energije, uveden BMS (Building Management System) - sistem automatskog upravljanja sistemima klimatizacije i ventilacije, rasvjete, prozorskih screen panela
- uvedeno je centralizovano štampanje

- potpisan sporazum o poslovno - tehničkoj saradnji sa NVO "Zeleno Srce - Green Heart " za projekat reciklaže i prikupljanje elektronskog otpada i kancelarijskog papira što takođe čini doprinos razvoju demokratskih principa i odgovornosti
- smanjena štampa dokumentacije, te usvojeno čuvanje u elektronskoj formi

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

4) Planirani budući razvoj

Orjentacija ka klijentu obilježiće poslovanje Erste banke i u 2020. godini, a fokus će biti na stvaranju trajnih odnosa s klijentima, kojima je Erste pouzdan partner u realizaciji njihovih finansijskih potreba i poslovnih planova. Otvaranje novih mogućnosti za građane i privredu, širenje dostupnosti kreditnih proizvoda i primjena savremenih inovativnih rješenja koje donosi trend digitalizacije, biće u središtu naših aktivnosti i u periodu koji je pred nama.

5) Podaci o aktivnostima istraživanja i razvoja, a posebno ulaganjima u obrazovanje zaposlenih

Banka ulaže u edukaciju i razvoj zaposlenih shodno Politici edukacije i razvoja. Programi i aktivnosti edukacije i razvoja odgovaraju i usmjereni su na potrebe klijenata, tržišta i Banke i povezani su sa poslom i zadacima koje zaposleni obavljaju ili bi ih trebali obavljati u skoroj budućnosti. Svake godine shodno planu edukacije Banka sprovodi programe u cilju povećanja vještina i znanja zaposlenih.

6) Informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udjela

Banka nije kupovala udjele i otkupljivala sopstvene akcije.

7) Postojanje poslovnih jedinica

Banka ne posjeduje nezavisne poslovne jedinice.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i sedamnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju, Kolašinu i Tivtu.

8) Podaci o finansijskim instrumentima koji se koriste ako su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2019. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

9) Informacije o ciljevima i metodama upravljanja finansijskim rizikom pravnog lica, uključujući politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštita od rizika

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2019. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

10) Informacije o izloženosti pravnog lica rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2019. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

11) Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i nelizjesnostima poslovanja, zajedno sa politikom zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2019. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

Banka ne priprema konsolidovane finansijske iskaze.

Nefinansijski izvještaj**Član 13.**

Velika pravna lica i matična pravna lica, velike grupe koja u poslovnoj godini, na datum bilansa stanja imaju više od 500 zaposlenih, dužna su da u izvještaju menadžmenta ili kroz poseban nefinansijski izvještaj, uključe informacije potrebne za uvid u razvoj, poslovne rezultate i položaj pravnog lica sa učincima njegovih aktivnosti koje se odnose najmanje na socijalna i kadrovska pitanja, pitanja zaštite životne sredine, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije, koji sadrži naročito:

1) Kratak opis poslovnog modela pravnog lica

Banka svojim politikama i poslovnom praksom tretira socijalna i kadrovska pitanja, zaštitu životne sredine kao i borbu protiv korupcije.

2) Opis politika pravnog lica u vezi sa socijalnim i kadrovskim pitanjima, pitanjima zaštite životne sredine, poštovanja ljudskih prava, borbu protiv korupcije, uključujući postupke osnovnih analiza koje se sprovode

Socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava

- Kolektivni ugovor Erste bank AD Podgorica – kojim se utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti iz rada i po osnovu rada, postupak zaključivanja ugovora o radu, minimalna zarada, elementi za utvrđivanje osnovne zarade, naknada zarade, postupak izmjene i dopune Kolektivnog ugovora, međusobni odnosi potpisnika Kolektivnog ugovora, prava koja regulišu rad sindikalnih organizacija kod Poslodavca i druga pitanja od značaja za zaposlenog kod Erste Bank AD Podgorica i za Poslodavca.
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta – utvrđuje organizaciju Banke, definiše organizacione jedinice Banke i osnovni sadržaj njihovog rada i način rukovođenja, utvrđuje radna mjesta, opis poslova radnih mjesta, vještine i radno iskustvo, vrsta i stepen stručne spreme, odnosno nivoa obrazovanja i zanimanja.
- Politika primanja – definiše okvir fiksnog i varijabilnog nagrađivanja zaposlenih u Erste bank AD Podgorica.
- Politika mobilnosti - definiše mobilnost zaposlenih u Erste bank AD Podgorica kao jedan od instrumenata razvoja budućih rukovodilaca Erste grupe, naročito onih koji su učesnici Grupnih programa razvoja talenata.
- Politika zapošljavanja - definiše osnovne principe i proces zapošljavanja internih i eksternih kandidata u Erste bank AD Podgorica uloge i odgovornosti, kao i prava i obaveze zaposlenih i rukovodilaca u tom procesu.

- Politika edukacije i razvoja - definiše okvir za sprovođenje edukacije te principe poslovnog i ličnog razvoja zaposlenih u Erste Bank AD Podgorica.
- Uputstvo o prekovremenom radu - definiše pojam prekovremenog rada, proces odobravanja, način plaćanja te pravila evidencije prekovremenog rada za zaposlene Banke.
- Uputstvo za službena putovanja - sistematizovan pristup planiranju i realizaciji službenih putovanja kako bi obezbijedili efikasnije, kvalitetnije i racionalnije upravljanje ovim procesom, kao i unaprijeđenje kvaliteta interne usluge.
- Pravilnik o sistemu upravljanja učinkom – definiše spuštanje strateških ciljeva Banke na zaposlene, povezivanje rezultata pojedinca s uspjehom Banke, povećanje efikasnosti i efektivnosti rada.
- Politika upravljanja internim kvalitetom usluge – definiše proces praćenja i razvoja Internog kvaliteta za različite grupe internih usluga.
- Procedura za obavljanje stručne studentske/učeničke prakse - definiše način angažmana studenata i učenika na praksi u Banci.

Borba protiv korupcije

Odbor direktora Banke je, u cilju uspješne borbe protiv svih oblika koruptivne aktivnosti usvojio sljedeće interne akte:

- Antikorupciona politika – cilj ove Politike je da uspostavi opšti okvir za područje suzbijanja korupcije i davanja/primanja mita.
- Politika upravljanja sukobom interesa – cilj Politike upravljanja sukobom je uspostavljanje opšteg okvira za upravljanje potencijalnim sukobima interesa u Banci. Politika podržava zaposlene Banke u postavljanju standarda u svom radu u identifikovanim područjima gdje bi potencijalni sukob interesa mogao nastati sa posebnim osvrtom na Opšta načela razgraničenja dužnosti (organizacioni sukob interesa), Opšta načela za postupanje sa povjerljivim podacima u poslovanju, opšta načela povezanosti, opšta načela za promjenu radnog mjesta zaposlenih, opšta načela za vanposlovne aktivnosti, vlasništva ili udjele, opšta načela za poklone, uključujući raznonodu i gostoprinstvo, opšta načela za sponzorstvo, donacije i nagrade te opšta načela za sukob interesa u vezi sa pružanjem investicionih usluga i aktivnosti.
Banka je oformila i vodi evidenciju vanposlovnih aktivnosti Banke u cilju praćenja mogućih konflikta interesa te upravljanja istim. Dodatno Banke vodi evidencije vezano za trgovine zaposlenih hartijama od vrijednosti. Određeni zaposleni podliježu posebnim obavezama a vezano za trgovinu hartijama od vrijednosti itd. a sve u skladu sa internim aktima Banke koji precizno uređuju ova pitanja.

- Politika o zviždačima – cilj Politike je da uvede procese i standarde o načinu postupanja sa zviždačima (eng. whistleblower) i informacijama prijavljenim od strane zviždača. Program za zviždače je usmjeren, ali ne i ograničen, na prijave u vezi sljedećih kategorija:
 - ✓ Finansijski kriminal (prevara, pronevjera, protivpravno prisvajanje itd.)
 - ✓ Krađa (fizičke imovine i informacija)
 - ✓ Povreda propisa vezanih za tržište i hartije od vrijednosti (trgovanje na osnovu povlašćenih informacija, manipulacije tržištem)
 - ✓ Sukobi interesa koji nisu vezani za transakcije hartijama od vrijednosti (pozivnice, pokloni, vanposlovne aktivnosti, međukompanijski odnosi, itd.)
 - ✓ Pranje novca/finansiranje terorizma
 - ✓ Kršenje propisa koji uređuju poslovanje banaka
 - ✓ Postupanje protivno aktima Banke, pravilima struke i etičkim principima
 - ✓ Ugrožavanje zdravlja i sigurnosti zaposlenih i drugih lica koja obavljaju poslove za Banku
 - ✓ Skrivanje bilo koje informacije koja ukazuje na neko od navedenih ponašanja.

Politika o zviždačima propisuje okvir i uslove pod kojima zviždač može prijaviti informacije u vezi navedenih kategorija i uz to opisuje proces upravljanja tim informacijama.

- Kodeks ponašanja Erste Bank a.d. Podgorica usvojen na sjednici Odbora direktora u januaru 2019. godine je dokument koji uređuje ponašanje zaposlenih u Banci te definiše koja se ponašanja smatraju neprihvatljivim te određuje da usmjerenost na ostvarivanje profita ne smije biti opravdanje za kršenje propisa i standarda. Tekst daje posebni osvrt na važnost usklađenosti poslovanja sa propisima te uspostavljanja mehanizama za sprječavanje korupcije i si.

Dodatno Služba za usklađenost u saradnji sa Službom sprječavanja pranja novca učestvuje u izradi Mišljenja o postojanju rizika usklađenosti, reputacionog rizika itd. pri stupanju u poslovni odnos sa određenim klijentima ili pri odobravanju aranžmana klijentima za koje prodajni ili Sektor upravljanja rizicima procijene da su gore pomenuti rizici izraženi. Ovaj proces takođe igra ulogu u borbi protiv korupcije ili sa korupcijom povezanih djela.

Svi Interni akti se periodično ažuriraju ili se potvrđuje njihova adekvatnost u slučajevima kada nije potrebno vršiti izmjene i dopune.

Zaštita životne sredine

Erste Bank AD Podgorica se obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice.

Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju, na primjer energente, vodu, papir i otpad. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste banka AD je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015 te je posvećena sljedećem:

- očuvanju prirodnih resursa odgovornim korišćenjem energije i vode te sistemskim radom na povećanju energetske efikasnosti;
- ispunjavanju svih važećih zakonskih propisa;
- korišćenju recikliranog papira te kontinuiranom radu na smanjivanju otpadnog papira uvođenjem postupne digitalizacije poslovanja;
- uvođenju sistema razvrstavanja otpada te aktivnoj promociji odgovornog upravljanja otpadom među zaposlenima;
- smanjenju štetnih emisija odabirom i korišćenjem električne energije iz obnovljivih izvora;
- nabavka službenih vozila sa smanjenom emisijom CO₂
- osiguranju potrebnih resursa za sprovođenje postavljenih ciljeva i aktivnosti.

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

3) Rezultati preduzetih mjera

Borba protiv korupcije

U skladu sa obavezama koje su propisane gore navedenim internim aktima zaposleni redovno prijavljuje vanposlovne aktivnosti i traže odgovarajuća odobrenja od nadležnih organa za obavljanje istih. Dodatno zaposleni prijavljuje i transakcije hartijama od vrijednosti. Prijava kroz mehanizme koje je uspostavila Politika o zviždačima nije bilo u izvještajnom periodu.

Zaštita životne sredine

Efektii uvedenih mjera po standardu ISO 14001:2015 pokazali su se i u 2019. godini:

- potrošnja električne energije kancelarijskog prostora Upravne zgrade smanjena za 8% mjereno po m², što direktno utiče na ukupnu potrošnju električne energije u svim objektima koje koristi Erste banka.

4) Osnovni rizici povezani sa pitanjima iz tačke 2 ovog stava, koji se odnose na poslovanje pravnog lica, uključujući, kad je potrebno poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne učinke u tim oblastima, kao i način upravlja tim rizicima

Rizikom usklađenosti upravlja se na način koji je propisan internim aktima Službe za usklađenost. U skladu sa Internim aktima vrši se procjena rizika usklađenosti i predviđaju se mjere koje ovaj rizik eliminišu ili umanjuju kroz Plan rada Službe.

Dodatno rizik usklađenosti vezan za određene poslovne odnose u zavisnosti od potrebe procjenjuje se u skladu sa Uputstvom za pojačanu dubinsku analizu i procjenu rizika usklađenosti. Služba za usklađenost i Služba za sprječavanje pranja novca daju mišljenje i na taj način utiču na smanjivanje navedenih rizika. U krajnjem, donosilac odluke su nadležni organi Banke koji nisu obavezni da postupe u skladu sa mišljenjem, odnosno mogu da donesu odluku o prihvatanju rizika.

5) Nefinansijski ključni pokazatelji uspješnosti od značaja za određeno poslovanje

Ako pravno lice ne sprovodi mjere iz stava 1 ovog člana dužno je da u nefinansijskom izvještaju navede primjereno objašnjenje za njihovo nesprovođenje. U nefinansijskom izvještaju iz stava 1 ovog člana, po potrebi se uključuju upućivanja na iznose iskazane u godišnjim finansijskim izvještajima kao i dodatna objašnjenja tih iznosa. Izuzetno, ako organi upravljanja i nadzorni odbor ocijene da objavljivanje-uključivanje informacija o predstojećim poslovnim događajima ili pitanjima tokom pregovora mogu nanijeti ozbiljnu štetu poslovnom položaju pravnog lica, uz obrazloženo mišljenje mogu iz izvještaja menadžmenta ili nefinansijskog izvještaja te Informacije isključiti. Ako pravno lice pripremi poseban nefinansijski izvještaj koji se odnosi na određenu poslovnu godinu, nije dužno da sačini nefinansijski izvještaj, ako poseban izvještaj: objavi sa izvještajem menadžmenta ili na internet stranici na koju se upućuje u izvještaju menadžmenta u roku koji nije duži od šest mjeseci od datuma na koji je sastavljen bilans stanja.

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Član 14.

1) Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Banka se nije obavezala na primjenu kodeksa korporativnog upravljanja ali je sistem korporativnog upravljanja u potpunosti usklađen sa zakonskom regulativom Crne Gore.

2) Informacije o:

- kodeksu korporativnog upravljanja koji je pravno lice dužno da primjenjuje;
- kodeksu korporativnog upravljanja koji pravno lice dobrovoljno primjenjuje;

- primljenjenim mjerama korporativnog upravljanja čija primjena nije obavezna u skladu sa ovim zakonom.

Korporativno upravljanje u Banci je uspostavljeno u skladu sa Zakonom o bankama. U skladu sa odredbama Zakona o bankama Banka ima sljedeće organe:

- Skupštinu akcionara;
- Odbor direktora;
- Odbor za reviziju;
- Izvršne direktore
- Sekretara.

3) Izjava o odstupanju od primjene obaveznog ili dobrovoljno prihvaćenog kodeksa korporativnog upravljanja, sa navođenjem djelova kodeksa korporativnog upravljanja od kojih odstupa sa razlozima za odstupanje

Banka je sistem korporativnog upravljanja uredila Statutom Banke a smjernice dobrog korporativnog upravljanja je razvila kroz Interna akta Banke, i ne postoje odstupanja u njegovoj primjeni.

4) Opis glavnih elemenata sistema unutrašnje kontrole pravnog lica i upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

Banka je uspostavila, održava i na dnevnoj osnovi unapređuje sistem interne kontrole kroz:

1. efikasnost i efektivnost izvršavanja poslova na svim nivoima nadležnosti u Banci;
2. pouzdanost, blagovremenost i potpunost finansijskih i drugih Informacija o poslovanju Banke;
3. usklađenost sa zakonom, drugim propisima i opštim aktima Banke.

U skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o bankama, Odbor Direktora uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatno veličini banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika.

Kroz uspostavljene osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole se:

- procjenjuje adekvatnost funkcionisanja sistema interne kontrole;
- uspostavlja procedure Identifikacije, procjene, kontrolisanja i limitiranja značajnih rizika u poslovanju;
- utvrđuje efikasna organizaciona struktura banke;
- putem akata banke definišu ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima u Banci;

- uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole;
- utvrđuju smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i unaprjeđenja sistema interne kontrole.

U uspostavljanju i praćenju funkcionisanja sistema internih kontrola značajnu ulogu ima Odbor za reviziju koji analizira, prati i razmatra funkcionisanje sistema interne kontrole na način što:

- analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unaprjeđenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima;
- analizira i prati funkcionisanje i primjenu sistema interne kontrole na nivou pojedinačnih organizacionih djelova minimalno kvartalno i daje preporuke za njihovo unaprjeđenje
- analizira funkcionisanje sistema izvještavanja banke pregledom finansijskih izvještaja banke prije njihovog razmatranja i usvajanja od strane Odbora Direktora
- funkcionisanje sistema interne kontrole razmatra dodatno kroz izvještaje interne revizije i daje mišljenja i zaključke o istim, o čemu takođe kroz svoje izvještaje o radu obavještava Odbor Direktora
- analizira usklađenost sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propisima;

Interna revizija kao nezavisna funkcija putem datih mišljenja i preporuka u revizorskim izvještajima, kao i kroz savjetodavnu aktivnost, daje ocjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole. Interna revizija navedeno vrši na način što procjenjuje kvalitet i pouzdanost informacionog sistema, preispituje tačnost, pravovremenost i pouzdanost računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija, testira funkcionisanje posebnih procedura sistema interne kontrole, ocjenjuje funkciju praćenja usklađenosti akata i poslovanja banke sa zakonom, identifikuje ključna rizična područja poslovanja banke i ocjenjuje primjenu i efektivnost politika za upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena.

Putem razvijenog sistema interne komunikacije, svi zaposleni Banke su upoznati sa politikama i procedurama koji se odnose na njihove dužnosti i odgovornosti.

Odbor Direktora i Odbor za reviziju razmatraju izvještaje o funkcionisanju internih kontrola kvartalno, dok Banka dostavlja Centralnoj banci Crne Gore izvještaj Odbora Direktora o funkcionisanju sistema interne kontrole, sa stavovima i predlozima Odbora za reviziju za unapređenje sistema interne kontrole u Banci dva puta godišnje.

- 5) a) Podaci o značajnim direktnim i indirektnim vlasnicima akcija pravnog lica, uključujući indirektno posjedovanje akcija u piramidalnim strukturama i uzajamnim udjelima, vlasnicima hartija od vrijednosti s posebnim pravima kontrole i opisom tih prava, ograničenjima prava glasa (ograničenja prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostvarenja prava glasa) ili ako su u saradnji s pravnim licem finansijska prava iz hartija od vrijednosti odvojena od njihovog posjedovanja

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

b) Pravila imenovanja i opoziva članova uprave, odnosno izvršnih direktora, nadzornog, ili upravnog odbora i statutom izvršenim promjenama ovlašćenja članova uprave, izvršnih direktora, nadzornog ili upravnog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija pravnog lica ili sticanja sopstvenih akcija

Pravila imenovanja i opoziva izvršnih direktora, izbora i razrješenja članova Odbora direktora te nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora definisane su Zakonom o bankama i to za Odbor direktora članovima 30; 31;32,33,34,35 a za izvršne direktore članovima 36;37;38. Dodatno pravila i nadležnosti Odbora direktora i izvršnih direktora uređeni su i Statutom Banke i to pitanja vezana za Odbor direktora članovima 18,19,20,21,22,23,24,25 a za izvršne direktora članovima 28,29,30,31,32 Statuta.

Način rada Odbora direktora i Kolegijuma Izvršnih direktora uređeni su poslovnicima o radu ovih tijela.

Emitovanje novih akcija je uređeno Statutom Banke i u nadležnosti je Skupštine akcionara koja može ovladati Odbor direktora da do utvrđenog iznosa i roka sprovede novu emisiju akcija.

Erste Bank AD Podgorica

Glavni izvršni direktor

Aleksa Lukić

